

Časopis za popularizaciju šumarstva

Dani hrvatskog šumarstva

***Treba poštivati
načelo održivog
razvoja šuma!***

Šumske štete

***Ima li lijeka
sušenju jele?***

Kako je nestao brijest

Šuma Golubinjak je dar prirode

Mjesečnik »Hrvatske šume«
Izdavač: »Hrvatske šume«
p.o. Zagreb

Direktor: Željko Ledinski

Glavni urednik: Miroslav
Mrkobrad

Novinari: Antun Z. Lončarić,
Miroslav Mrkobrad, Vesna
Pleše i Ivica Tomić

Uređivački odbor:
predsjednik Branko Meštrić,
Ivan Hodić,
Mladen Slunjski, Herbert
Krauthaker, Čedomir
Križmanić, Ladislav Jursik,
Željka Bakran

Adresa redakcije: Lj. F.
Vukotinovića 2, Zagreb,
tel.: 01/4804 169,
faks: 01/4804 101
e-mail: direkcija@hrsume.hr

Uredništvo se ne mora
u uvijek slagati s mišljenjima
autora teksta.

Oblikovanje, priprema i tisak:
Vjesnik, d.d. Zagreb,
Slavonska avenija 4

Naklada: 6200

CJENIK OGLASNOG PROSTORA

jedna stranica (1/1) 3.600 kn;
pola stranice (1/2) 1.800 kn;
trećina stranice (1/3) 1.200 kn;
četvrtina stranice (1/4) 900 kn;
osmina stranice (1/8) 450 kn.

Unutarnje stranice omota
(1/1) 5.400 kn;
1/2 stranice 2.700 kn;
1/3 stranice 1.800 kn;
zadnja stranica 7.200 kn
(tu stranicu nije moguće
dijeliti).

U ovu cijenu nije uračunat
PDV koji plaća oglašavač.

Naslovna stranica:

Sjeverni Velebit
– Miroslav Mrkobrad

Zadnja stranica:
*Pogled u povijest – korijen
staroga brijesta*
– Zlatko Lončarić

**S OVOM PRIRODOM ŽIVJELI SU
NAŠI PRECI, PRAVO NA NJU**

IMAJU I NAŠI POTOMCI.

1. Treba poštivati načelo održivog razvoja šuma!
5. Treba li mijenjati način doznake u gospodarenju jelom?
8. Kako je nestao brijest?
11. Šuma Golubinjak je dar prirode
14. Pet novih hektara klonske plantaže
15. Tradicija lovstva u Tikvešu duža od tri desetljeća
19. Ima li lijeka sušenju jele?
20. Uspjeh šumara na Sajmu cvijeća
22. Biotski činitelji
23. Gljive
24. Dobra otvorenost šumskih sastojina
26. U zemlji riže, stoljetne povijesti i kulture gradi se najveća hidroelektrana na svijetu
29. Barokni dvorac u arboretumu
30. Medvjed
32. Uz šumarstvo – turizam
33. Stablo se mora temeljito pregledati
34. Tri prva mjesta Vinkovčanima
37. Zaštita podmlatka na oko 850 hektara

Sa Skupštine HŠD-a

Treba poštivati načelo održivog razvoja šuma!

Kako poboljšati gospodarenje privatnim šumoposjedom i kako što bolje iskoristiti biomasu u proizvodnji energije, središnje su teme ovogodišnjih Dana hrvatskoga šumarstva o kojima su svoja iskustva hrvatskim šumarima na Skupštini Hrvatskoga šumarskoga društva prezentirali austrijski stručnjaci. Bila je to ujedno i izborna skupština na kojoj je za predsjednika HŠD-a ponovno izabran prof. dr. Slavko Matić

U povodu Dana hrvatskoga šumarstva, 20. lipnja, u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva održana je 106. izborna skupština Hrvatskoga šumarskog društva na kojoj su, uz izaslanike HŠD-a, bili nazočni ministar **Božidar Pankretić** i doministar **Željko Rendulić**. Pozdravljajući skup, ministar Pankretić je naglasio kako u Hrvatskoj još uvijek imamo prirodne i relativno zdrave šume, kao rijetko tko u Europi, a pred hrvatskim šumarstvom danas je velik izazov, rješavanje kojega će odlučiti pripadamo li modernom i razvijenom svijetu. Od hrvatskoga

šumarstva se očekuje da sudjeluje u nepovratnom razvojnom procesu u društvenom i gospodarskom smislu. Od pokrenutih projekata, dodao je ministar, najznačajniji su restrukturiranje poduzeća Hrvatske šume, izrada Nacionalne šumarske politike i strategije te novoga Zakona o šumama.

Stabilnost Hrvatskih šuma – temelj restrukturiranja

Direktor HŠ-a **Željko Ledinski** kazao je kako šumarska struka mora biti transparentnija i zastupljenija u dru-

Piše:
Ivica
Tomić

Foto:
I.
Tomić
M.
Mrkobrad

gim organizacijama i institucijama, u kojima šumari mogu djelovati (Javna ustanova za zaštitu prirode i okoliša i druge udruge). Iznoseći pojedine ekonomske pokazatelje (smanjivanje broja zaposlenih i invalida rada) te ističući značaj formiranja Trgovačkoga društva, direktor HŠ-a naglasio je stabilnost i dobre poslovne rezultate Hrvatskih šuma, koji su temelj provođenja restrukturiranja. Predložio je da se HŠD tematskom raspravom očituje o predloženim modelima reorganizacije poduzeća.

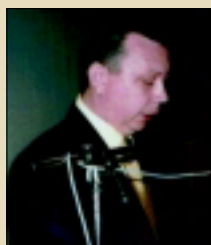
Podnoseći referat o poslovanju u prošloj godini te aktivnostima Društva u četverogodišnjem izbornom razdoblju, predsjednik HŠD-a **prof. dr. sc. Slavko Matić** podsjetio je nazočne da udruga šumara i drvnih tehnologa, koja je osnovana 1846. godine i neprekidno djeluje do današnjih dana, ima 3 000 članova i 19 ogranaka diljem Hrvatske. Govoreći o pojedinim problemima, posebno se osvrnuo na problem nestanka tisuća hektara šuma zbog izgradnje autocesta i dr., napominjući kako se ne poduzimaju nikakvi koraci da se na taj način uništene šumske površine podignu na drugim mjestima. To je, dodao je, osnovni princip u svim zemljama u kojima se poštuje načelo održivog razvoja šuma.

Značajna godina za hrvatsko šumarstvo

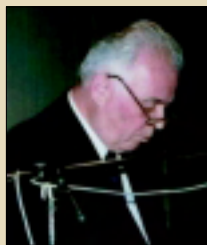
Tijekom skupštine izvještaje su podnijeli tajnik HŠD-a **Hranislav Jakovac** i glavni urednik Šumarskoga lista **prof. dr. sc. Branimir Prpić** te predstavnik Nadzornog odbora. Također su verificirani financijsko poslovanje za 2001. te program rada i financijski plan za ovu godinu. U ovogodišnjem programu rada naglašeno je kako je 2002. godina osobito značajna za hrvatsko šumarstvo i preradu drva, a glavna je zadaća HŠD-a da svojim prijedlozima,

Za predsjednika HŠD-a ponovno jednoglasno izabran Slavko Matić, koji će ovu dužnost obnašati u sljedećem četverogodišnjem razdoblju.

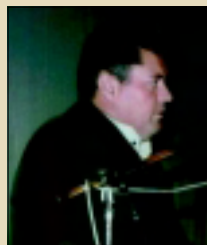
nost treba posvetiti ostvarivanju prihoda od općekorisnih funkcija šume, a među svim šumarskim djelatnostima nužno je obaviti odabir onih koje mogu trajno povećati prihode i osigurati zaposlenost. U programu se, među ostalim, navodi potreba stalne i javne aktivnosti u izmjeni i usklađivanju zakona koji reguliraju odnose u okolišu i prirodi, na osiguranju integralnog, zaštitarskog i održivog gospodarskog pristupa ekosustavima Hrvatske (voda, tlo, flora i fauna) unutar djelatnosti šumarstva. A u sklopu predstojećih aktivnosti i dalje širiti domaću interdisciplinarnu suradnju te međunarodnu šumarsku suradnju. Prijedlog stavova HŠD-a u vezi sa studijom o restrukturiranju za strateški razvoj, iznio je **dipl. ing. Tomislav Starčević**. Istaknuo je kako je Društvo do sada bilo aktivno i angažirano u procesu izrade studije, a izreklo je stručna, odgovorna i javna određenja o strategiji šumarstva, restrukturiranju i novom Zakonu o šumama. Međutim, konačni nacrt studije, od 14. lipnja 2002., Društvo nije dobilo službeno pa je ocijenjeno da se nacrt prezentira na današnjoj skupštini. Tek nakon skore temeljite tematske rasprave o toj problematici HŠD će izreći svoje stavove. Na skupštini je za predsjednika HŠD-a ponovno jednoglasno izabran Slavko Matić, koji će ovu dužnost obnašati u sljedećem četverogodišnjem razdoblju.

Mr. sc. Božidar Pankretić, ministar poljoprivrede i šumarstva

Prof. dr. sc. Slavko Matić – novi (stari) predsjednik HŠD-a

Dipl. ing. Željko Ledinski, direktor Hrvatskih šuma

Dipl. ing. Helmut Spitzer

Dr. Horst Jauschegg

raspravama i zaključcima pripomogne izradi kvalitetnih odnosnih strategija i Zakona o šumama. Očekuje se i rasprava o restrukturiranju Hrvatskih šuma te rasprava o temi "Gdje je mjesto hrvatskoga šumarstva u Zakonu o zaštiti prirode". Osobitu pozor-

Oko 55 % šuma u Štajerskoj pripada poljoprivrednicima i malim šumovlasnicima. Prije 30 godina drvna zaliha u privatnim šumama iznosila je oko 50% zalihe državnih šuma, a danas su se drvne mase gotovo izjednačile. Šume malih posjednika su u dobrom stanju, njihova struktura je dobra, a zalihe se u privatnim šumama povećavaju.

Božidar Pankretić

Pred šumarstvom su veliki izazovi

Svuda u svijetu šume predstavljaju posebno prirodno bogatstvo koje uz veliki gospodarski, svakim danom imaju i sve veći ekološki značaj – istaknuo je u svom obraćanju sudionicima Skupštine ministar poljoprivrede i šumarstva mr. Božidar Pankretić. Šume u Hrvatskoj ispunjavaju u velikoj mjeri svoje gospodarske, ekološke i društvene funkcije. One znatno utječu na kakvoću okoliša i opću zaštitu prirode. Zbog tako iznimne važnosti šumama se gospodari po principima racionalnosti i održivosti, poštujući postulate struke ali i tradicije čemu, među ostalim, možemo zahvaliti što u Hrvatskoj još uvijek imamo prirodne i relativno zdrave šume kao rijetko gdje u Europi.

Ministar je podsjetio da se »pred hrvatskim šumarstvom danas nalaze veliki izazovi, čije će rješavanje odlučiti o tome pripadamo li modernom i razvijenom svijetu ili ćemo se zatvoriti u sebe ne vodeći računa da nas vrijeme i događaji gaze, a mi ostajemo sami u svojoj hvali o našim šumama.

Ovo spominjem zbog toga što su u Hrvatskoj započeli nepovratni razvojni procesi u društvenom i gospodarskom smislu, pri čemu se i od hrvatskog šumarstva očekuje da u tome sudjeluje.

Republika Hrvatska se svekoliko i nedvosmisleno opredijelila za pristup europskim integracijskim procesima, strukturalnim promjenama i gospodarskim reformama. Iako nitko razuman ne može promatrati predstojeća događanja i promjene očekujući samo idealno, ipak vjerujem da nam je svima u interesu bolja, otvorenija i bogatija Hrvatska, sa sretnijim i zadovoljnijim građanima koji sa više perspektive i optimizma ulaze u novi dan.

S tim ciljem i hrvatsko šumarstvo pokrenulo je značajne projekte, od kojih prije svega treba naglasiti one najvažnije, restrukturiranje poduzeća »Hrvatske šume«, izradu Nacionalne šumarske politike i strategije te novog Zakona o šumama, koji će zajedno definirati ulogu i zadaće šumarskog sektora u gospodarstvu i društvu. Te temeljne novosti, odnosno promjene, preduvjet su i potrebno okruženje svih budućih projekata i procesa koji nas očekuju. Uz prioritarno očuvanje šumskih ekosustava i biološke raznolikosti, poboljšanje učinkovitosti i smanjenje troškova poslovanja u šumarstvu, one su i uvjet povećanja konkurentnosti naših šumskih proizvoda na međunarodnom tržištu.

Ministar je izrazio zadovoljstvo što ugledni austrijski stručnjaci sudjeluju u stručnim raspravama organiziranim u povodu Dana hrvatskoga šumarstva. Naša šumarska tradicija, rekao je, ne bi bila tako cijenjena i značajna da se tijekom povijesti nije obogaćivala stručnim znanjima iz inozemstva i iskustvima naših kolega iz susjednih zemalja. Zato izražavam posebno zadovoljstvo što je Hrvatsko šumarsko društvo pozvalo u goste naše drage prijatelje iz Štajerske. Oni će nam danas govoriti o svojim saznanjima i iskustvima vezanim uz unapređenje gospodarenja privatnim šumama, te o korištenju biomase kao energetskog izvora koji danas zbog prisutnog problema u okolišu dobiva sve veći značaj. Obje teme vrlo su aktualne, kako sa čisto stručnog stajališta tako i u smislu uvođenja novih aktivnosti i tehnologija koje će u konačnici pridonijeti razvoju hrvatskog šumarstva i šumarskog sektora, a time i gospodarstva u cjelini.

Samo turizam ispred šumarstva

U drugome dijelu skupštine održana je u organizaciji HŠD-a, Hrvatskih šuma d.o.o. i Hrvatske gospodarske komore, tematska rasprava o dvjema temama: »Pomoć Zemaljske gospodarske komore za poljoprivredu i šumarstvo Štajerske privatnim šumovlasnicima« i »Korištenje biomase kao energetskog izvora«. U uvodnom dijelu predavanja o prvoj temi **dipl. ing. Helmut Spitzer**, voditelj Šumarskog odjela, naglasio je da u austrijskoj pokrajini Štajerskoj ima 81% gospodarskih šuma, sa smrekom kao dominantnom vrstom, koja u alpskom dijelu dolazi iz monokulturama. U južnoj Štajerskoj ima mnogo bjelogoričnih vrsta drveća, koje su vrste budućnosti. Iskorištavanje drvne mase

Štajerska je uvijek bila vodeća u korištenju biomase za grijanje, a austrijski je sustav grijanja ekološki i tehnološki vodeći u Europi. Biomasa je čist proizvod, orijentiran na budućnost i treba ga koristiti što više.

je u skladu s planovima i uređajnim elaboratima, a 55% šuma u Štajerskoj pripada poljoprivrednicima i malim šumovlasnicima. Prije 30 godina drvna zaliha u privatnim šumama iznosila je oko 50% zalihe državnih šuma, a danas su se drvene mase skoro izjednačile. Šume malih posjednika u dobrom su stanju, njihova struktura je dobra, a zalihe se u privatnim šumama povećavaju. Veličina posjeda kreće se od 50–100 ha, a posjedi veći od 200 ha pripadaju obiteljskim gospodarstvima. Šumarstvo je u ovoj pokrajini osiguralo 50.000 radnih mjesta, a samo turizam ostvaruje veće prihode od šumarske djelatnosti. Zanimljiv je podatak da je udio Austrijskih saveznih šuma u Štajerskoj tek 10%. Cilj je povećati prihod šumovlasnika i osigurati im konkurentnost na tržištu, uz primjenu cjelovite suvremene tehnologije u iskorištavanju šuma (GIS-tehnologija, suvremeni strojevi i dr.). Na taj se način dolazi do boljeg udruživanja šumovlasnika. Gospodin Spitzer naglašava da je srce svakoga šumarstva uzgajanje šuma, a zaštita šuma u alpskoj zemlji je od osobitog značenja, no komercijalna strana poslovanja ima veliku ulogu. Štajerska je prva pokrajina koja je provela cjelokupnu certifikaciju šuma, a nedavno je certifikacijom pokrivena cijela Austrija.

Šumovlasničke zadruge

Na području Štajerske ima znatan broj šumovlasničkih zadruga, koje su se počele osnivati prije deset godina, a oko 30% vlasnika privatnih šuma zajednički nastupa na tržištu. Zadruga šumovlasnika važan su partner pilanske industrije, koja je u početku bila protiv njihova osnivanja, a u zadruga ulaze i veliki šumovlasnici. Riječ je o regionalnim zadrugama izvan granica šumskog okruga. U suradnji s pilanskom i papirnom industrijom zadruga pomaže Zemaljska gospodarska komora za poljoprivredu i šumarstvo Štajerske. Pritom se sklapaju različiti ugovori čiji je cilj umreženje između drvene industrije i šumovlasnika. U svakom šumskom okrugu zaposleni su dipl. ing. šumarstva i šumarski te-

hničar, koji pružaju savjetodavne i praktične usluge. Odjel za šumarstvo u Grazu bavi se tržištem u cilju slobodnog poslovanja svakoga pojedinog pogona.

Pozornost kvalitetnom šumarskom obrazovanju

Dipl. ing. Helmut Spitzer je uvjeren da će svaki šumovlasnik s više od 10 ha šume imati svoj kompjutor te poslove do krajnjega potrošača voditi iz svoje kuće, čime će se uštedjeti mnogo energije i novca. Stoga je važno u suradnji s drvnom industrijom raditi na novim poslovima, s novim tehnologijama, osobito onima za proizvodnju drvene mase. Osim toga, vrlo je važno dobro obrazovanje šumskih radnika i poljoprivrednika. Tako u Austriji postoje dva državna Centra za šumarsko obrazovanje, što nije dovoljno, pa je Zemaljska gospodarska komora Štajerske osnovala vlastiti Centar. Značajno je pritom da se obrazovanje dobiva od ljudi iz prakse te da je i poljoprivrednik šumarski osposobljen. U vezi s tim nema nikakvih ograničenja u Zakonu o šumama; svaki seljak može samostalno obavljati pojedine šumske radove, čak i doznatičivati dijelove sastojina, dakako u suradnji s obrazovanim šumarima. Najbitnija je suradnja zajedničke i privatne inicijative, uz pomoć Zemaljske komore, a obrazovanje, uz državni poticaj, najviše financiraju šumoposjednici.

Korištenje biomase

O korištenju biomase kao energetskog izvora, predavanje je održao **dipl. ing. dr. Horst Jauschnegg**, voditelj referade za energetiku. Energetska vrijednost biomase, istaknuo je, najviše dolazi do izražaja u proizvodnji topline, tijekom grijanja prostorija. Lož-ulje i plin sudjeluju kao dominantni energenti sa po 28%, a udio drva za proizvodnju topline u Austriji je manje od 16% te u posljednje vrijeme ima sve veće značenje. Korištenje drva poraslo je i zbog novih tehnologija, npr. električno paljenje peći. U uporabi su velike toplovodne mreže za grijanje gradova, pojedinih stambenih dijelova i većih stambenih sustava.

Toplinska predajna stanica u sklopu velike toplovodne mreže je malena i ne treba joj puno mjesta u kući. U cijeloj Austriji ima 700 toplana, s ukupnom snagom 820 megavata. Zanimljiv je način ugovaranja (*contracting*) poljoprivrednika, koji se dogovore za jednu, centralnu kotlovnicu, za više zgrada. Pri tome šumovlasnici koriste vlastiti otpad iz svojih šuma. Na temelju "contracting projekta" grupa poljoprivrednika sama napravi sustav grijanja u iznajmljenom podrumu za kotlovnicu i sami montiraju kotao. Snaga takvih postrojenja je 50–250

kW, a financiranje tehničke opreme snosi ta grupa. Skladište za biomasu financira krajnji potrošač. Bitno je da grijanje prodaje grupa poljoprivrednika koja je za sve odgovorna, uključujući održavanje i čišćenje, a krajnji potrošač samo kupuje toplinu. Potrošnja energije regulirana je putem mjerača topline ili se obračunava paušalno. Za veće zgrade investicijski troškovi su niski jer zgrade već imaju prostor za kotlovnicu. Prikjučna pristojba, koja se plaća samo jednom, iznosi 145–327 eura, a cijena po kilovatu je 14,5–18 eura. Država i Europska unija sudjeluju s poticajima 30–40%. Kod pojedinačnoga grijanja dimni plinovi se izvlače iz kotla kako bi se optimiziralo izgaranje, a kao dodatak se ugrađuju kaljeve peći, koje pružaju ugodnu toplinu i dobar osjećaj.

U posljednje je vrijeme u Štajerskoj intenziviran dovoz ogrjeva do potrošača, a trend je automatsko paljenje peći. Od 1987–2001. u uporabi su peći na iver, a danas ima 13.000 pogona koji se griju na »pele-

Šumarstvo je u Štajerskoj osiguralo 50.000 radnih mjesta, a samo turizam ostvaruje veće prihode od šumarske djelatnosti!

te«. Na kraju predavanja dr. Jauschnegg je napomenuo da je Štajerska uvijek bila vodeća u korištenju biomase za grijanje, a austrijski je sustav grijanja ekološki i tehnološki vodeći u Europi. Biomasa je čist proizvod, orijentiran na budućnost i valja ga koristiti što više.

Tijekom rasprave istaknut je podatak da i u Štajerskoj ima otuđivanja i pustošenja šuma, no riječ je o tek 1–2 slučaja kršenja propisa godišnje, što se kažnjava novčano. U ovoj su pokrajini 82 šumovlasničke zadruge, od kojih dvije trećine samostalno i dobro posluju, dok se trećina oslanja na savjetodavnu i praktičnu pomoć Zemaljske gospodarske komore za poljoprivredu i šumarstvo. Međusobnim udruživanjem, broj zadruga će se smanjivati i informatički modernizirati. Pri određivanju cijena šumskih proizvoda bitna je njihova klasifikacija i određivanje kvalitete, a proizvođač dobije točni proračun prihoda za svoje drvo, s pripadajućim grafičkim prikazom. Biomasa (kora, iver s pilana i dr.) kao energent mora postići odgovarajuću cijenu kako bi seljaku bio isplativ na tržištu.

(Nastavak na 38. str.)

Preborne šume: treba li mijenjati propise?

POVJERENSTVO ZA KLONSKJE SJEMENSKJE PLANTAŽE O PROBLEMIMA U GOSPODARENJU JELOM

Treba li mijenjati način doznake u gospodarenju *jelom*?

U Hrvatskim šumama i ove se godine, sukladno planu, provodi program proizvodnje selekcioniranog šumskog sjemena u sjemenskim plantažama Hrvatskih šuma podizanjem klonskih sjemenskih plantaža prema utvrđenim prioritetima glavnih vrsta drveća, istaknuto je na sastanku Povjerenstva za klonske plantaže u Delnicama krajem svibnja.

Analizirajući dosad učinjeno, istaknuto je da su pokusna cijepjenja započela još 1998. godine kad su prioriteti bili utvrđeni za hrast lužnjak kod Bjelogorice i jelu kod Crnogorice. Kod lužnjaka je na području našičke Uprave šuma na 15 ha površine

Osim što se smanjuje zaliha jele, u posljednje je vrijeme došlo i do povećanog sušenja te najvažnije vrste goranskih šuma. Hoće li poboljšanje stanja pridonijeti osnivanje klonskih sjemenskih plantaža, i treba li nešto mijenjati i u propisima u gospodarenju jelom?

izvršeno popunjavanje sa 150 komada cijepova koji nedostaju, što čini 75 posto popunjenosti klonovima kojih je na ukupnoj površini plantaže 125 kom/ha. Na području šumarije Čazma na površini od 12 ha posađena je 841 cijepljena biljka, što je 56 posto popunjenosti površine. U Vinkovcima, u Šumariji Otok, na 12 ha plantaže osnovane 2000. godine, nastavljeni su

radovi i 2001. na novih 2,5 ha i posađeno je 845 komada cijepova, što čini 86 posto popunjenosti osnovane površine. Na području Siska započeto je kandidiranje "plus" stabala kasnog hrasta lužnjaka kao i proizvodnja sadnica koje će biti podloga za cijepjenje u rasadniku Hajderovac.

U prošloj su godini u plantažama

Piše:
Vesna
Pleše

Foto:
B.
Pleše

izvršeni radovi na ozelenjavanju travnom smjesom, prihranjivanju gnojivom, zalijevanju sadnica, zaštiti od bolesti i štetnika tretiranjem pesticidima i drugo.

U planu osnivanje plantaža crnogorice

Na području Senja započele su pripreme za osnivanje plantaže crnog bora, izabrana je lokacija i izvršena priprema kandidiranja plus stabala.

Do kraja ove godine realizirat će se i ostali radovi po programu, a trebalo bi početi i s aktivnostima kod bukve i hrasta kitnjaka, istaknuo je dipl. ing. Ljubo Šumanovac iz Direkcije.

– Svake godine iz rasadnika Hajdeorovac koji je centralno mjesto za cijepljenje svih naših vrsta drveća isporuči se do 1500 komada sadnica. S isporukom u 2003. bit ćemo negdje na dvije trećine savladanih površina na tri spomenute sjemenske plantaže hrasta lužnjaka. Podizanje plantaža skup je i dugotrajan posao, a cijela procedura počevši od dogovaranja, stručnog provjeravanja do samog bonitiranja stabala na terenu katkad traje i do godinu dana. U ovoj godini trebamo zaokružiti problem divlje trešnje i poljskog jasena u područjima

200 m³ jele i 120 m³ bukve ili ukupno 320 m³/ha. U 1990. godini drvena zaliha crnogorice, jele i smreke, iznosila je 160 m³/ha, bjelogorice (bukva i ostale tvrde listače) 122 m³/ha ili 282 m³/ha ukupno (57 posto jele i 43 posto bukve). Vidljivo je da je tijekom 40 godina prosječna drvena zaliha goranskih šuma kod jele smanjena za cca 40 m³ ili prosječno 1 m³ po ha godišnje. Drvena zaliha jele po ha u 1990. 12 posto je manja u usporedbi sa 1950. Usporedimo li drvenu zalihu po Klepčevim normalama za omjer smjese jele 60 posto, bukve 40 posto i za III bonitet staništa ona iznosi 329 m³ odnosno 214 m³ jele i 115 m³ bukve. Stanje drvene zalihe 1950. ukazuje na približno Klepčevo normalno stanje da bi se 1990. stanje kod jele pogoršalo. To znači da se sjeklo više od prirasta. Usporedimo li podatke godišnjeg prirasta za razdoblje 1986–1990. sa godišnjom sječom crnogorice za isto razdoblje vidljivo je da je u istom razdoblju za pet godina više posječeno 423.364 m³ jele ili prosječno godišnje više 84.673 m³ od godišnjeg prirasta. Na takvo stanje utjecalo je i povećano sušenje jele koje je evidentirano u prosječnom postotku od 60 posto u odnosu na doznaku jele u navedenom razdoblju.

– Početkom 1990., a osobito poslije 1995. došlo je do većeg smanjenja propisanog etata kod jele, što treba rezultirati povećanjem drvene zalihe. I u posljednjih desetak godina gospodarenja jelom primijećeno je povećano sušenje koje poprima zabrinjavajuće razmjere. Kako se struktura drvene zalihe jele i dalje pogoršava gomilanjem drvene zalihe u zadnjem debljinskom razredu (preko 50 cm promjera), time se još više udaljavamo od željene preborne strukture pa si postavljamo pitanje jesmo li na pravom putu – govori g. Pleše. Ima problema s prirodnom obnovom jele, jer i kod dobrog uroda češara, ponik i podmladak nestaju nakon par godina. Delnička uprava šuma posljednjih je godina dosta napravila u biološkoj reprodukciji na obnovi pripreme staništa za prirodnu naplodnju, ali zbog nestajanja podmlatka jele nakon nekoliko godina rezultata nema.

Gomila se zaliha u posljednjem debljinskom razredu, siječemo stara stabla u fazi propadanja. Je li izlaz u smanjenju propisanog etata ili u promjeni načina doznake?, pita se ing. Ivan Hodić.

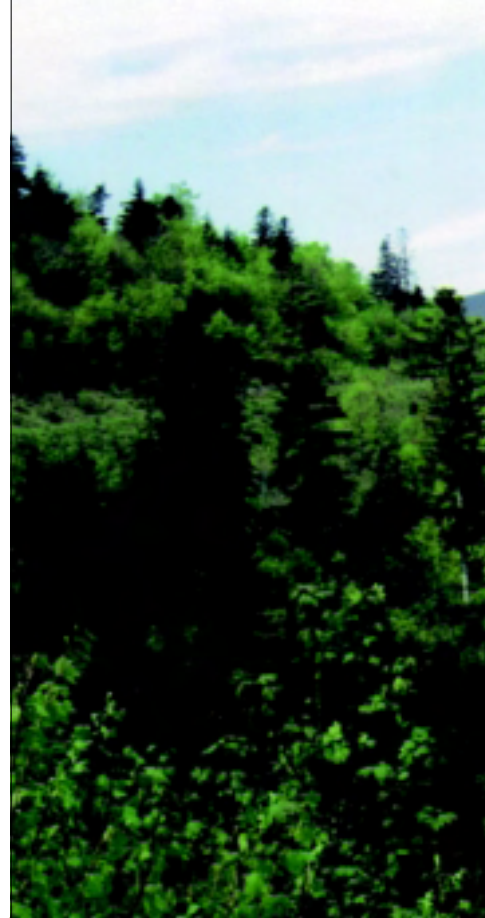
Problem je u zakonskoj regulativi koja nam veže ruke, primjerice Pravilnik o uređivanju šuma koji propisuje maksimalni intenzitet sječa do 25 posto. Konkretno stanje je znatno ispod normalnog, jer se godinama sjeklo iznad prirasta, ističe ing. Herman Sušnik.

Usporedimo li podatke godišnjeg prirasta za razdoblje 1986–1990. sa godišnjom sječom crnogorice, vidljivo je da je u tom vremenu od pet godina posječeno 423.364 m³ jele više od prirasta, ili prosječno godišnje 84.673 m³ više od godišnjeg prirasta

gdje se dosad nije ulazilo. Želja za očuvanjem genofonda i podizanje sjemenskih plantaža u smislu kontinuirane opskrbe šumskim sjemenom naših rasadnika za proizvodnju biljaka koje unosimo u šumu, naš je stalni i prioritetni zadatak – istaknuo je dipl. ing. Milan Žgela govoreći o planovima i tijeku radova u ovoj godini.

Smanjuje se zaliha jele

Dio rasprave bio je posvećen i problematici gospodarenja jelom u Gorskom kotaru, o čemu je govorio dipl. ing. Mladen Pleše. Na području delničke Uprave šuma ukupna drvena zaliha iznosi 25.775.669 m³, od čega crnogorice 13.485.303 m³ i bjelogorice 12.290.366 m³. Godine 1950. omjer smjese iznosio je 64 posto crnogorice i 36 posto bjelogorice, odnosno drvena zaliha po hektaru bila je

Jela u Go

orskom kotaru

Sjemenska sastojina mora očuvati genofond

U šumskim sastojinama Gorskog kotara godinama se mijenjao način gospodarenja, a time i sam cilj gospodarenja, ističe dr. Karmelo Poštenjak iz Šumarskog instituta. Turn Taxis gospodario je goranskim šumama šezdesetak godina. Njemačka škola provodila je jednodobni način uzgoja, a Turn Taxis sjekao je jednu trećinu prirasta, zato danas ne čudi ova situacija gomilanja jele u posljednjem debljinskom razredu. Poslije Drugog svjetskog rata goranske šume su devastirane zbog pojačane sječe, a posljedice takvog gospodarenja ostavile su svoj trag. Promjenom stanišnih i ekoloških prilika dolazi do pojave novog štetnika jelovog moljca igličara koji je i danas prisutan u svojoj progradaciji i koji je već načetu strukturu uzdrmao pa se više ničim nije mogla dovesti u normalno stanje. U takvim uvjetima gospodarenja izvršena je masovna selekcija priznatih sjemenskih sastojina jele. Godine 1960. kad se prišlo prvoj masovnoj selekciji sjemenskih sastojina situacija na području prebora bila je takva da je ukupno na 18 šumarija u 25 gospodarskih jedinica bilo 35 priznatih sjemenskih sastojina, s prosječnom površinom od 31 ha. Danas na devet šumarija u 10 gospodarskih jedinica ima 11 sjemenskih sastojina s prepolovljenom prosječnom površinom. Priznata sjemenska sastojina ne služi samo za sakupljanje sjemena već bi trebala biti živući arhiv za očuvanje genofonda. Kako jela u zoni prebora dolazi u 12 različitih ekotipova, u svakoj upravi šuma svaki ekotip tre-

bao bi imati svoju priznatu sjemensku sastojinu kao mjesto gdje ćemo pokušati očuvati genofond, za dobrobit raznolikosti, pojašnjava dr. Poštenjak.

Tijekom 40 godina prosječna drvena zaliha goranskih šuma kod jele smanjena je za oko 40 m³ ili prosječno jedan kubik po ha godišnje. Drvena zaliha jele po hektaru u 1990. 12 posto je manja u usporedbi sa 1950

O kakvoći sjemena jele obične na području prebora govorila je dr. Maja Gradečki, a o problematici šumskog sjemenarstva i sjemenskim sastojinama u Hrvatskoj dr. Joso Gračan. On se osvrnuo i na problem oštećenosti šuma u Hrvatskoj, a ta će istraživanja biti dobar putokaz kod odabira kandidata plus stabala. U našoj zemlji procjene oštećenosti stabala rade se od 1987. Iz podataka je vidljivo da se stanje iz godine u godinu pogoršava, posebice kod jele. U 2001. na području Gorskog kotara oštećenje jele iznosilo je 83 posto.

Mladen Ivanković iz Šumarskog instituta govorio je o pokusima proviniencije jele obične na području šumarije Fužine, u g. j. Brloško. Pokusi su započeli 2000. na bazi osamnaest hrvatskih i dvije slovenske proviniencije.

Na terenima Šumarije Crni Lug, g. j. Crni Lug, obična je sastojina jele gdje se u budućnosti planira podići klonška sjemenska plantaža jele obične na području delničke Uprave šuma.

Kako

Dvadesetih godina prošlog stoljeća počelo je masovno sušenje brijesta. Tijekom 50-ak godina gotovo je potpuno nestao, te je nastala potpuna strukturalna promjena nizinskih šuma. Ipak, u tim su šumama do danas sačuvani pokoji stari brijestovi

Poljski brijest (*Ulmus minor* Mill. emend. Richens) karakteristično je drvo naših nizinskih predjela. Areal njegove rasprostranjenosti obuhvaća srednju, južnu i zapadnu Europu i prelazi u sjevernu Afriku i Malu Aziju. Javlja se kao sastavni član poplavne šume hrasta lužnjaka, raste i na otvorenim položajima i na nešto sušim tlima, no rijedak je na visinama iznad 800 m. Poljski brijest nalazi se samo u mješovitim sastojinama, traži svjež mineralno, bogato i dosta duboko tlo, te položaj zaštićen od mraza. U visinu može narasti do 35 m, deбло mu može dosegnuti i 2 m promjera. Također, neki autori navode da može živjeti do 600 godina. Po svome habitusu to je kompaktno i snažno stablo, široko razgranate krošnje. Sjeme dozrijeva potkraj svibnja ili lipnja, vrlo je lagano (u 1 kg ima oko 150 000 sjemenki) i ima vrlo slabu i kratkotrajnu klijavost. Poljski je brijest izrazito varijabilan i na našem području ima nekoliko prirodnih svojti. Nekada je poljskoga brijesta u hrastovim šumama bilo i do 30%, no sada odraslih stabala skoro nema. Holandska bolest brijesta, jedna od najopasnijih bolesti šumskog drveća na svijetu, skoro ga je potpuno uništila, osobito u nizinskim šumama hrasta lužnjaka. Ipak i u tim su šumama do danas sačuvani pokoji stari brijestovi.

Jedan preživjeli...

Jedan od njih koji nesumnjivo zasluđuje posebnu pažnju, je brijest u re-

Poljski brijest (Ulmus minor Mill. emend. Richens), revir Dvorac u Šumariji Tikveš.

ORIJAŠI

je nestao brijest

Piše:

mr. sc. Mirjana Polimac

Foto:

A. Z. Lončarić

viru Dvorac, Šumarije Tikveš. Ovaj gorostasni starac kao da svojim moćnim granama podupire nemirno proljetno nebo iznad Baranje. Impozantne dimenzije promjera od preko 240 cm izaziva divljenje. Zdrav, dobrodržeći starac, ispred nas, bio je star više od dva stoljeća, duboko izbrazdane kore, snažnih horizontalno položenih grana. Privilegija je stati ispod ovog stabla, prošlo nam je mislima, prizor je to koji mnogi šumari u svijetu neće vidjeti tijekom svoga života. Ovakvi preostali primjerci brijesta, izuzetno su važni, može se pretpostaviti, da se radi o osobito otpornima na holandsku bolest. To je vrijedno istražiti, što je dugotrajan i skup posao. Podmlatka se još uvijek nađe, ali on u pravilu propada kada prijeđe 10. godinu. Naime u brijestu postoji juvenilna rezistentnost na ovu bolest. Iako je nedvojbeno dokazano da je *Ophiostoma ulmi* uzročnik sušenja brijesta, stručnjaci ističu da se u nizinskim šumama već duže vrijeme suši i hrast lužnjak, a u novije vrijeme i jasen. To znači da postoji neki abiotski faktor koji uvjetuje predispoziciju brijesta, hrasta i jasena, odnosno slabi njihovu prirodnu otpornost. Melioracije uglavnom sa poljoprivrednog gledišta, djelomično su spriječile povremene poplave nizinskih šuma hrasta lužnjaka, razina pod-

Ovaj gorostasni starac izgleda kao da svojim moćnim granama podupire nemirno proljetno nebo iznad Baranje

zemnih voda je pala, ili jako koleba, te starija stabla s plitkim korijenjem trpe sušu. S druge strane, na terenima gdje se voda dugo zadržava stradava korijenje od pomankanja kisika. Ako se tome doda globalno zatopljenje i sveprisutno zagađenje okoliša, razumljivo je mišljenje stručnjaka da je u nas osnovni uzrok masovnog, naglog sušenja brijesta, lužnjaka i jasena abiotski faktor koji je poremetio biološku ravnotežu zajednica hrasta lužnjaka stvorenu stoljećima.

Otporna gljiva i neotporno stablo

Međutim, danas se posvuda suše brijestovi, što je dokaz da je i virulentnost gljive vrlo visoka. Sve su europske vrste brijestova neotporne prema holandskoj bolesti. Među pojedinim vrstama ustanovljeni su otporniji varijeteti, ali ipak nedovoljno otporni. No, većina azijskih vrsta otporna je više ili manje, neke su čak imune. U našim prilikama pokušava se holandska bo-

HOLANDSKA BOLEST BRIJESTA

Uzročnik I: *Ophiostoma ulmi* (Buism.) Nannf.

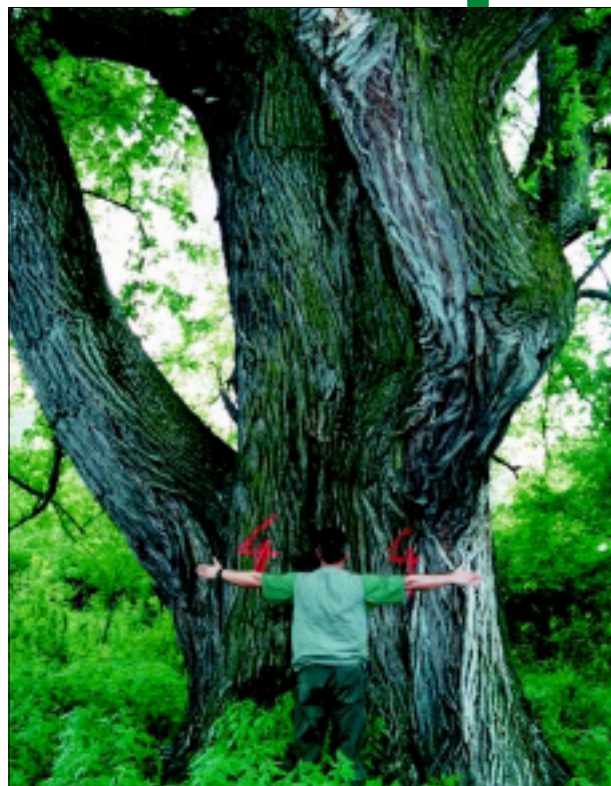
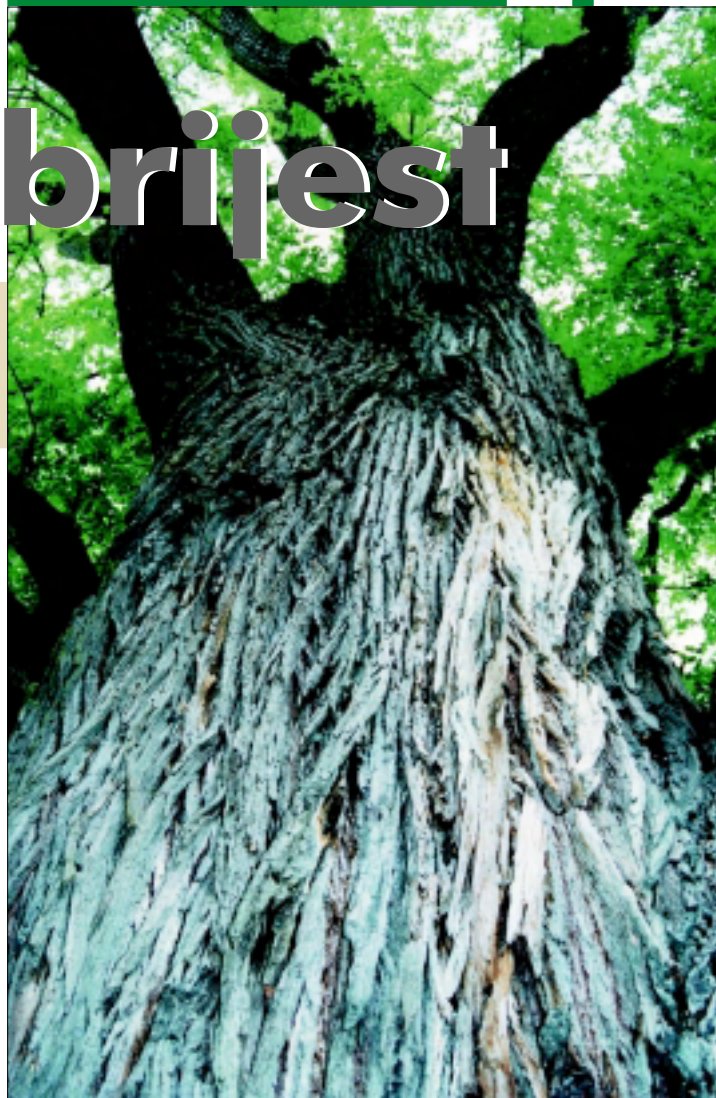
Uzročnik II: *Ophiostoma novo-ulmi* Brasier

Holandska bolest brijesta otkrivena je 1918. godine u zapadnoj Europi. Godinu dana kasnije otkrivena je u Holandiji, gdje je počinila štete jačih razmjera i detaljno je proučavana, odakle je bolest i dobila ime. Sudeći po otpornosti azijskih vrsta brijestova na ovu bolest pretpostavlja se da je Azija domovina gljive. Kad je dospjela u Europu, bolest je žestoko napala sve vrste brijestova uzrokujući njihovu su-

šenje u cijelom arealu brijesta, te ga u kratkom vremenu skoro potpuno uništila.

Bolest se u Europi razvijala u dva vala, prvi je kulminirao u periodu između dva svjetska rata, a drugi se počeo javljati 60-ih godina prošlog stoljeća šireći se i na druge kontinente. Uzročnik prvog vala je *O. ulmi*, koja spada u neagresivnu grupu i danas je slabe patogenosti. Uzročnik tekuće pandemije je *O. novo-ulmi*, koja je vrlo virulentna i svrstana u tzv. agresivnu grupu.

Obje vrste gljiva imaju sličnu biologiju i sličan učinak na brijest, osobito na poljski brijest. Gljive napa-

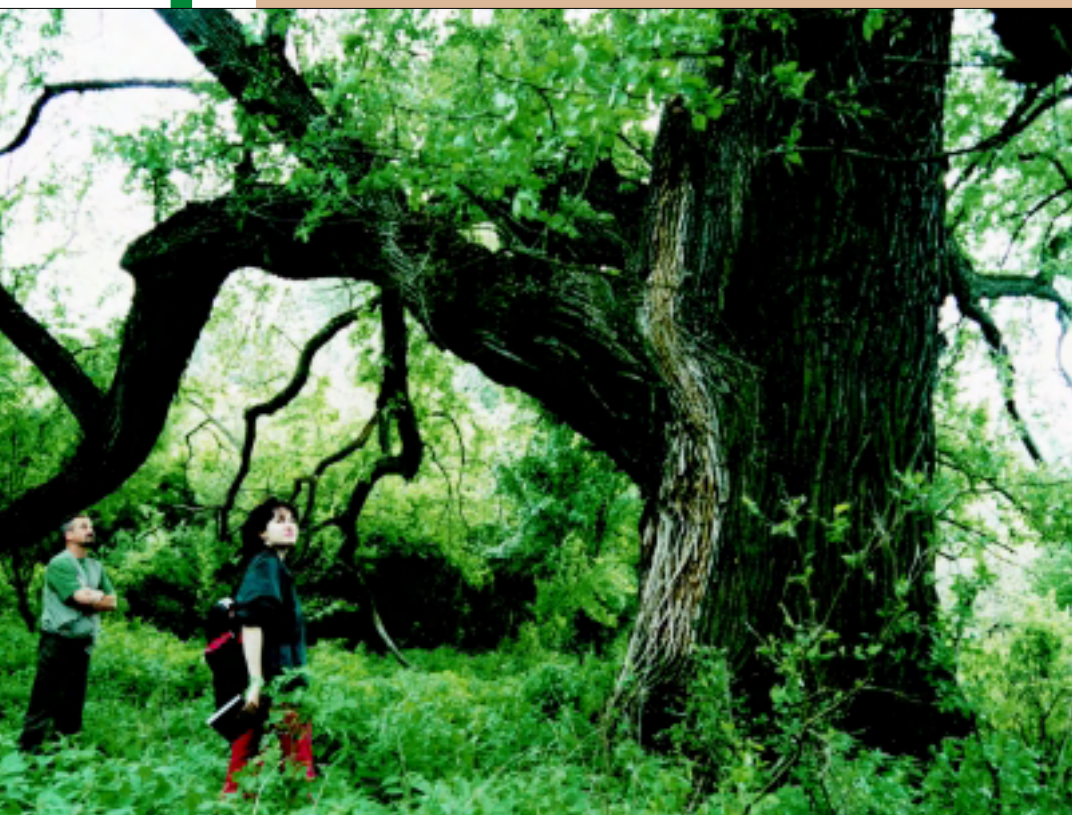
Impozantne dimenzije i promjer oko 240 cm izazivaju divljenje.

daju stabla i grane brijestova bez obzira na dob. To je tipična traheomikoza, jer se gljive razvijaju u provodnim elementima (trahejama) brijesta. Gljive razvijaju stanice slične kvascima koje se množe i šire stvarajući toksin koji stimulira razvoj tila koje djelomično zatvaraju traheje. Zbog toga je onemogućen protok biljnih sokova, a kao posljedica javlja se venuće, zatim sušenje grana ili cijelog stabla. Podmladak u pravilu ne podliježe holandskoj bolesti.

Potkornjaci su važan vektor u širenju zaraze. Oni mogu prenositi spore na veliku udaljenost. Što je

lja u mlađim stablima i ona se osuše iste godine nakon zaraze ili sljedećeg proljeća. Kod kroničnog oblika bolesti vene lišće na starijim granama, a najviše pri vrhu krošnje. To lišće dugo ostaje na stablu. Drugi simptomi tog oblika bolesti vide se na krošnji. Krošnja kasno ozeleni, rijetka je, lišće je manje, rumenkasto je i otpada cijelo ljeto. Odumiranje stabla traje više godina i taj oblik bolesti je tipičan za starija stabla. Na poprečnom prerezu oboljelog drva vide se u ovogodišnjim ili susjednim godovima tamne pjege u obliku isprekidanog ili cjelovitog prstena, a ispod kore se uočavaju uzdužne

lest suzbiti uništavanjem potkornjaka, kao njezinih vektora. Međutim, sve su te mjere donijele slabe rezultate. Uspješni su bili i pokusi interne terapije oboljelih stabala različitim fungicidima. Ti se sistemski fungicidi injektiraju u tlo, prskaju po lišću, ubrizgaju u deblo, a onda ih samo stablo raznosi kolanjem sokova. Koriste se u zaštiti parkovnih stabala, ali za šumarsku praksu nemaju značaja. Da bi se riješio problem te bolesti, već je nakon njezine pojave (1919.g.) zamišljeno da se križanjem dobiju otporni križanci. Nažalost, i ti uspjesi nisu koristili našoj praksi, jer se plemke otpornih klonova moraju prethodno cijepiti na podlogu uzgojenu od običnog (neotpornog) brijesta. Cijeli posao traje 12 godina, kada se tek može znati koji je križanac otporan

Privilegija je stati ispod ovog stabla

veći broj generacija potkornjaka, veće su šanse za prijenos spora. Navodno i vjetar prenosi konidije, no u tom slučaju nisu mogući prijenosi na veće udaljenosti. Bolest se može lako širiti žilnim kontaktom bolesnih i zdravih stabala.

Holandska bolest brijesta se razvija u kroničnom i akutnom obliku. Kod akutnog oblika bolesti zeleno lišće naglo vene i suši se. Ta se pojava najprije opaža na najmlađem lišću, zatim na starijem lišću i u cijeloj krošnji. Nakon sušenja listovi su još zeleni, zatim požute i otpadnu. Vrhovi se mladih, zelenih izbojaka saviju kukasto. Kora se na deblu i granama također polako suši. Akutni se oblik obično jav-

lamne pruge različite duljine. Navedene tamne pruge, odnosno točke, nalazimo samo u godu godine kada je došlo do zaraze, pa iz toga možemo znati kada je stablo bilo zaraženo. Do infekcije grane može doći svake godine, tako da u prerezu grane možemo nalaziti i više godova s karakterističnim točkama, odnosno prugama, ali svaki zaraženi god predstavlja posebnu zarazu. Dovoljna je zaraza samo jednog goda da uništi mlado stablo. U koprjenu se gljiva širi daleko brže i lakše prelazi iz goda u god. U žilama se ova gljiva nalazi pretežno u obliku koji je sličan kvascima, što joj omogućava lako i brzo širenje, čak do 5 m u samo 24 sata.

Nekada je poljskog brijesta u hrastovim šumama bilo i do 30%, a sada odraslih stabala skoro i nema. Holandska bolest brijesta, jedna od najopasnijih bolesti šumskog drveća na svijetu, skoro ga je potpuno uništila, osobito u nizinskim šumama hrasta lužnjaka.

(zbog juvenilne rezistentnosti). Ipak se i dalje radi na provjeri otpornosti potomstva naših preostalih brijestova. Da bi se postigli sigurni rezultati, izvođene su brze i jednostavne metode umjetne infekcije čistom kulturom gljive *O. ulmi*. Svi koji se u umjetnoj infekciji pokažu kao neotporni izbacuju se, a preostali se za koju godinu opet umjetno zaraze. Vjerojatnost otpornosti je 1: 10 000. Posao je opsežan i skup, ali ipak se provodi u nekim zemljama.

Ovog proljeća, uz angažman stručnog suradnika za sjemenarstvo Službe za proizvodnju gospodina Šumanovca, dipl. inž. šumarstva, sakupljeno je sjeme i sa našeg starog brijesta. Ono će biti upotrijebljeno u svrhu daljnjih znanstveno-istraživačkih radova na utvrđivanju otpornosti potomstva naših brijestova na holandsku bolest.

PARK-ŠUMA GOLUBINJAK, LOKVE

U okružju crnogorične šume, bogatstvu špilja i stijena, stvoren je prirodni raj-park-šuma Golubinjak koja je zaštićenim objektom proglašena još 1955. godine. U zapadnom dijelu Gorskog kotara, u neposrednoj blizini autoceste Zagreb-Rijeka, kraj mjesta Lokve, na nadmorskoj visini od 720 metara, smjestila se park-šuma Golubinjak. Rješenjem Državnog sekretarijata za poslove narodne privrede od 24. ožujka 1955. Golubinjak je proglašen zaštićenom park-šumom, površine 51 ha.

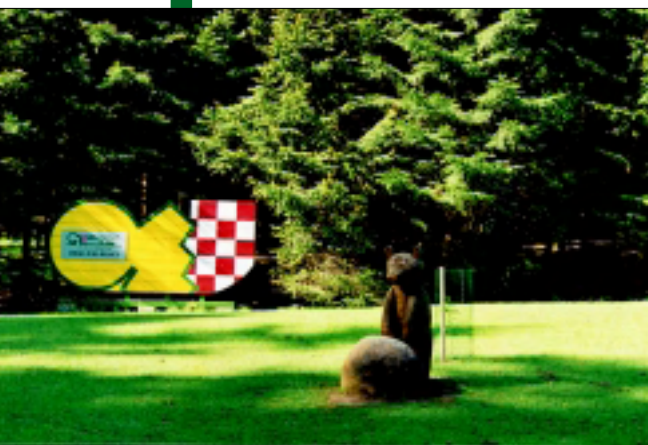

Panoramska slika Golubinjaka

Šuma Golubinjak dar je prirode

Piše: V. Pleše

Foto: V. Pleše i arhiva

Obilje cvijeća i zelenila u Golubinjak

Golubinjak je mjesto posebnih prirodnih ljepota sa svim karakteristikama goranskog kraja. U okruženju visokih stabla smreka i jela, u bogatstvu kraških fenomena špilja i stijena, stvoren je prirodni sklad, od kojeg svakom tko posjeti park šumu zastaje dah i ne ostavlja ga ravnodušnim. Šećući park-šumom posjetitelji mogu naići na divovska stabla koja svojim dimenzijama izazivaju divljenje i nedoumicu. Jedno takvo označeno stablo je i kraljica šume, na samom ulazu u Golubinjak, stablo jela, kraj koje je pločica sa upisanim dimenzijama: opseg 441 cm, prsnog promjera 140 cm, visine 37 metara i ukupne drvene mase 28,46 m³. Druga značajka park-šume su kamene skulpture različitih oblika i dimenzija po kojima su špilje dobile svoja imena. Jedna od njih je Golubinja špilja po kojoj je park-šuma dobila ime, a u njoj su se gnijezdili divlji golubovi.

Špilja Ledenica

Na jugoistočnoj strani Golubinjaka nalazi se špilja Ledenica sa dvije dvorane spojene uskim hodničićem, a na vrhu je otvor. Od ostalih špilja, koje nisu uređene za posjetitelje treba spomenuti pećinu Bukovac, a na južnoj strani Lokava u blizini sljemenskog tunela i Medvjeđu pećinu. Medvjeđa pećina poznata je po tome što su u njoj pronađene kosti i lubanje špiljskog medvjeda, a koje su sakupljene i izložene u muzeju u Beču. U špilji ima i kamenog »nakita« koje je stvarala voda otapajući kamen i taložeći ga na niže stijene u obliku siga milijunima godina. Jedina uređena špilja za posjetitelje je Lokvarka, jedna od najljepših pećina hrvatskoga krša. Udaljena od ceste Rijeka-Zagreb tristo tina metara pod zaštitom je Zavoda za zaštitu prirode Republike Hrvatske. Špilja ima četiri galerije, istražena je u duljini od 1200 metara, a za posjetitelje je uređena staza duga 900 metara. Tri galerije uređene su za posjetitelje, a četvrtu špilju zbog netaknutosti izvornih oblika zovu Djevičanskom. Špilja je uređivana u više navrata kroz povijest, a prve stepenice u dubinu napravljene su tridesetih godina prošlog stoljeća. Električna rasvjeta uvedena je 1935. Godine 1974. stavljaju se rukohvati, uređuju staze i postavljaju reflektori.

Počelo još 1923. godine

Od najranijih dana ovaj šumski raj služio je kao mjesto za okupljanja i odmor ljudi a i održavanja javnih manifestacija. Već 1923. Planinarsko društvo Runolist Lokve provodi komplet-

nu markaciju Golubinjaka, vidikovca, špilja i dr. U Poslanici lokvarskih planinara poslanoj 1926. godine Hrvatskom planinarskom savezu u Zagrebu, vidljiva su njihova nastojanja da se park-šuma zaštiti, ali i iskoristi za uređenje vježbališta za sportaše, čime će se izazvati još veći interes za posjet park-šumi.

Atletsko društvo Hrvatski sokol na tisućitu godišnjicu krunjenja kralja Tomislava 1925. godine tu podiže spomen-ploču, koja i danas, stojeći na golubinjačkoj stijeni, svjedoči o bogatoj prošlosti Golubinjaka.

I prvo nogometno igralište lokalnog nogometnog kluba, tridesetih godina uređeno je u Golubinjak. Šezdesetih godina prošlog stoljeća u Golubinjak se počinju održavati natjecanja radnika sjekača. Već drugo po redu natjecanje radnika sjekača Šumskog gospodarstva Delnice, održava se 1965. na novoizgrađenom poligonu u Golubinjak, gdje se iste godine održava i savezno natjecanje. Već 1966. godine održava se Prvo međunarodno natjecanje radnika sjekača, a o uspješno organiziranom natjecanju pohvalno se izrazio i strani tisak. Tu su se također održavala od 1968. do 1970. godine Republička natjecanja radnika sjekača, pa tako park-šuma postaje tradicionalno mjesto gdje će se okupljati ponajbolji radnici sjekači, kako Gorskog kotara tako i Hrvatske. Od 1993. u park-šumi organiziraju se i natjecanja penjača u rock artu, penjanju na okomitu stijenu.

Turizam kao budućnost

Slijedeći tradiciju, Golubinjak je danas mjesto gdje se održavaju sve značajnije manifestacije Gorskog kotara, Primorsko-goranske županije i šire. Zahvaljujući trudu šumara tadašnjeg Primorsko-goranskog ŠG Delnice, 1987. počinju se u park-šumi uređivati objekti koji će posjetiteljima Golubinjaka pružiti i odgovarajuću ugostiteljsku ponudu. Uz glavni objekt, tipa natkrivene brvnare, ispred koje su smještene drvene klupe i stolovi za posjetitelje, nalazi se u istom stilu uređen natkriven prostor za pripravu jela s roštilja.

Zahvaljujući nastojanjima Hrvatskih šuma i njezinog menadžmenta, prošle godine pokrenute su aktivnosti još bolje promidžbe Golubinjaka. Prvi rezultati ohrabruju, Golubinjak je sve posjećeniji, a prihodi od naplaćenih ulaznica, najma objekta te ugostiteljskih usluga koje u ovim prostorima pruža Lovački dom Delnice, postaju sve isplativiji. Ulaznice koje su se počele naplaćivati u mjesecu kolovoza prošle godine (pet kuna za grupe i deset za pojedince), stanovit su prihod

Tu je i kraljica šume, na samom ulazu u Golubinjak. Radi se o stablu jele kraj koje je upisana pločica s dimenzijama: opseg 441 cm, prsni promjer 140 cm, visina 37 metara i ukupna drvena masa 28,46 m³.

Atletsko društvo Hrvatski sokol na tisućitu godišnjicu krunjenja kralja Tomislava 1925. godine ovdje podiže spomen-ploču, koja i danas, stojeći na golubinjačkoj stijeni, svjedoči o bogatoj prošlosti Golubinjaka.

koji će se koristiti namjenski za uređenje objekata i plaće zaposlenika. Osim osobe koja radi kao voditelj park-šume i koja je posjetiteljima Golubinjaka na raspolaganju tijekom cijelog dana i kao stručni vodič koji ih upoznaje sa ljepotama park-šume, u Golubinjaku radi i invalid rada, na održavanju objekta i okoliša. Uz obilje zasađenog cvijeća, redovito se održavaju i travnjaci uz objekte, te kosi trava na uređenom poligonu za natjecanje šumskih radnika. Budući da Golubinjak posluje u sastavu šumarije Lokve, svoje zadovoljstvo dosad postignutim rezultatima u ovom kratkom periodu, od godinu dana, ne krije ni upravitelj lokvarske šumarije ing. Damir Delač: – Želja nam je ovaj objekt privesti svojoj pravoj svrsi – razviti na ovim prostorima turističku oazu, od koje će se u budućnosti moći ostvarivati znatniji financijski prihodi. U planu nam je tijekom ove godine staviti

u funkciju i autokamp uz Lokvarsko jezero, a uređenjem nedavno kupljenog restorana »Žaba«, proširit ćemo našu ugostiteljsku ponudu. Time smo pokazali da Hrvatske šume i šumarstvo žele pomoći ne samo razvoju turizma u Gorskom kotaru, već budućnost šumarstva vide u okretanju tržišnom načinu poslovanja i u drugim djelatnostima osim sječe šume.

Zainteresirani koji žele doći na izlet u park-šumu Golubinjak Lokve, za informacije se mogu javiti na broj telefona 051/831-322.

Slijeva nadesno: upravitelj lokvarske šumarije ing. Damir Delač, voditeljica Golubinjaka Ksenija Miletić i domar Davor Petelin

Natkriven prostor za roštilj

Slet vatrogasaca u Golubinjaku dvadesetih godina prošloga stoljeća

Prvi prošlogodišnji plodovi – dipl. ing. Željko Stipanović

KLONSKA SJEMENSKA PLANTAŽA HRASTA LUŽNJAKA U ŠUMARIJI OTOK

Pet novih hektara klonske plantaže

Piše: Zvonko Peičević

Foto: Z. Peičević

Ukupna produktivna površina klonske sjemenske plantaže hrasta lužnjaka u Šumariji Otok iznosi 25 hektara. S trogodišnjim i dvogodišnjim biljkama posađeno je 17 hektara sa 2100 cijepova. Preostalih 8 hektara bit će zasađeno novim cijepovima u proljeće 2003. godine

Proljetni obilazak i radni dogovor šumarskih stručnjaka

Zaštitni pojas

Klonska sjemenska plantaža hrasta lužnjaka u Upravi šuma Vinkovci, odnosno Šumariji Otok osnovana je početkom proljeća 2000. godine i to je, poslije našičke i bjelovarske, treća klonska plantaža u Hrvatskim šumama. Ukupna površina plantaže iznosi 30 ha, a na produktivnoj površini od 25 ha, planira se na proljeće 2003. godine posaditi ukupno 3125 cijepova hrasta lužnjaka koji će osigurati dovoljan urod kvalitetnog žira za potrebe rasadničke proizvodnje jugoistočnog dijela Slavonije. Cijela plantaža je ogradena pletenom žicom, a posađen je i zaštitni pojas od pačempresa i smreke.

– Na području vinkovačke Uprave izabrano je 57 “plus stabala” iz glasovitog šumskog bazena Spačva. S njih su uzimane plemke i kasnije cijepljene u kutjevačkom rasadniku Hajdarevac tehnikom kosoga reza na podloge dvogodišnjih sadnica hrasta lužnjaka uzgojenih u vinkovačkom rasadniku Zalužje – rekao nam je dipl. ing. Željko Stipanović koji zajedno s revirnikom dipl. ing. Mladenom Šimunićem obavlja nadzor i brigu nad tom plantažom.

Novih 600 cijepova

Na produktivnoj površini od 12 hektara dosad je posađeno oko 1500 biljaka (rameta), a krajem ožujka ove godine iz kutjevačkog je rasadnika Hajdarevac dopremljeno 600 novih dvogodišnjih cijepova. Cijepovi su uz pomoć radnika Šumarije Otok posađeni

na pripremljenom zemljištu u postojećoj klonskoj sjemenskoj plantaži hrasta lužnjaka pa sad ukupna produktivna površina trogodišnjih i dvogodišnjih biljaka u otočkoj plantaži iznosi 17 hektara, s tim što sadašnji broj posađenih biljaka (rameta) iznosi 2100 komada. Sadržaj cijepova izvršen je po prethodno izrađenoj shemi zagrebačkog Šumarskog fakulteta, te se prilikom sadnje pazilo da isti klonovi ne budu u neposrednoj blizini, jer svaka rameta ima svoj broj, koji je oznaka klona “plus stabla”. Sadržaj preostalih osam hektara novim proizvedenim cijepovima u otočkoj plantaži obaviti će se početkom proljeća 2003. godine.

Prvi plodovi rada u klonskoj plantaži mogu se pojaviti nakon 4 godine no urod je realno očekivati

Prvi plodovi na klonskoj plantaži mogu se pojaviti nakon 4 godine no urod je realno očekivati nakon 7 – 8 godina, a predviđa se da bi svako stablo moglo dati oko 10 kg kvalitetnog žira ili 1250 kg po hektaru.

nakon 7 – 8 godina, a predviđa se da bi svako stablo moglo dati oko 10 kg kvalitetnog žira ili 1250 kg po hektaru. Stručnjaci Hrvatskih šuma za rasadničarstvo i sjemenarstvo očekuju da uz primjenu naučnih šumarskih postignuća, uz intenzivan tretman u plantaži, zaštiti i prihrani bilja te pravodobnom proljetnom orezivanju, fenološkom motrenju, urod žira u klonskoj plantaži ne bi smio izostati.

Lovište je nizinskog _močvarnog tipa tako da hrane i vode ima dovoljno tijekom cijele godine

Piše:
Antun
Zlatko
Lončarić

Foto:
A. Z.
Lončarić

DRŽAVNO LOVIŠTE PODUNAVLJE – PODRAVLJE XIV/9

Tradicija lovstva u Tikvešu duža od tri stoljeća

Ono što je hrast lužnjak za vinkovačko, a jela za goransko šumarstvo, to je lovstvo za baranjsko šumarstvo, unatoč tome što se četiri šumarije Uprave šuma Osijek, Tikveš, Darda, Batina i Baranjsko Petrovo Selo, nalaze u ovom sjeveroistočnom dijelu Hrvatske. Tradicija lovstva u Baranji je višestoljetna, a pouzdani pisani dokumenti svjedoče o tome još od poraza i bijega turske vojske iz ovih naših pannonских krajeva, a usko su povezani sa princem Eugenom Savojskim koji je ovo područje između rijeke Dunava i Drave dobio kao nagradu za zasluge u zajedničkim borbama kršćana s tuncima.

Danas gotovo cijelokupni neka-
dašnji posjed i lovište Eugena Sa-

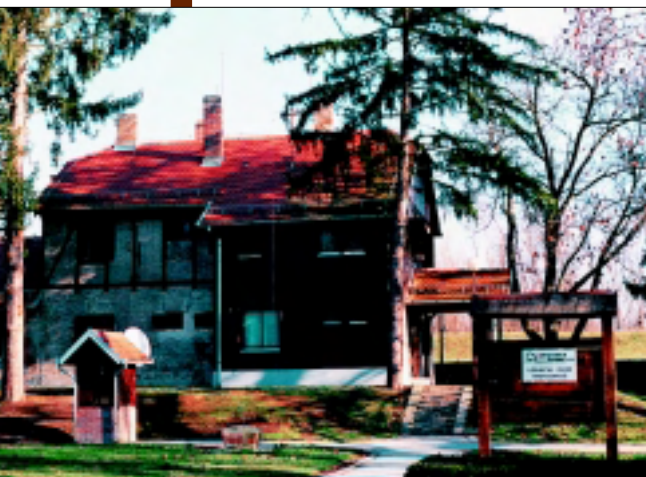
vojskog pripada u državno lovište XIV/9 "Podunavlje – Podravlje" kojima gospodari Uprava šuma Osijek. Područje lovišta pripada Dunavskom slivu, svojim istočnim dijelom graniči s rijekom Dunav, a južnim dijelom protiče rijeka Drava. Navedene rijeke, kako u prošlosti tako i danas, daju glavno obilježje hidrografskih uvjeta cijelom području. Obje rijeke tijekom stoljeća mijenjajući svoja korita, formirale su brojne riječne rukavce kojima voda ulazi, plavi i povlači se iz poplavnog područja. Neki od tih rukavaca, danas su odsječeni od korita rijeke i pretvoreni u mrtvaje, u kojima se voda zadržava tijekom cijele godine. Osim toga, cijelo ovo područje je ispre-sijecano brojnim kanalima, od kojih je najznačajniji Hulovski kanal, kojim

**O upravljanju i
gospodarenju
prirodnim resursima
današnjeg državnog
lovišta Podunavlje -
Podravlje XIV/9,
poznatijeg pod
nazivom lovište Tikveš,
govore prvi pisani
dokumenti još iz
daleke 1697. godine,
od vremena kada je
ovo područje u Baranji
dodijeljeno princu
Eugenu Franzu
Savojskom**

značajne količine vode Dunava u visokim vodostajima ulaze u poznato Kopačko jezero gdje se voda zadržava tijekom cijele godine, čineći poznati Park prirode "Kopački rit". Ovaj tip staništa izuzetno je povoljan za uzgoj jelena običnog, divlje svinje i

Dvorac Eugena Savojskog u Bilju u kojem se danas nalaze Odjel za lovstvo i Šumarija Tikveš UŠ Osijek

Lovačka kuća Monjoroš, jedina koja je ostala neoštećena poslije Domovinskog rata

Lovačka kuća Zlatna greda, danas je jedan od naših najjačih lovnih objekata koje s ponosom možemo ponuditi strancima

dunavskog i dravskog porijekla. U ostalim dijelovima šumsko-stepski karakter područja sa svojim raznolikim biljnim zajednicama imaju presudno značenje za krupnu divljač – jelena običnog i divlju svinju. Vrlo velika gustoća jelena – 15 grla na 100 ha, divlje svinje do 20 grla na 100 ha, potvrđuju uvjerenje visoko produktivnog staništa tijekom cijele godine.

Sve to pogodovalo je proteklih stoljeća razvoju lovstva na području Baranje. U svim dosadašnjim vladajućim strukturama, a posebice se to može reći za pedesetak godina prošlog stoljeća, baranjsko lovište bilo je područje koje je bilo rezervirano isključivo za vladajuću strukturu i političku klijentelu koja je dolazila ovdje loviti. Tako su se ovdje smjenjivali brojni državni komunističkog svijeta, kasnije državni nesvrstanih zemalja i tek po koji bogataš sa zapada koji je dobro platio tu svoju privilegiju lova u poznatom lovištu Tikveš.

Do 1991. godine uspješno se go-

LOVIŠTE TIKVEŠ

Položaj: Lovište se prostire od pograničnog mjesta Batine na Dunavu, pa južno desnom obalom rijeke do ušća Drave u Dunav pa na istok sve do grada Osijeka, te uz lijevu i desnu obalu rijeke Drave do pograničnog mjesta Erduta na istoku Hrvatske.

Površina: 26.522 ha. Lovište obuhvaća i dijelove Parka prirode "Kopački rit", a izvan lovišta je i posebni zoo rezervat površine 7220 ha.

Krupna divljač: jelen obični 1229 grla, divlja svinja 1018 grla i srneće divljači 181 grlo.

Sitna divljač: zec obični 70 komada, fazana 90 i divljih pataka 400 kljunova.

Ostale vrste sitne divljači: trčke, liska crna, lisica, divlja mačka, jazavac, kuna zlatica i bjelica, lasica mala, tvor, šojka kreštalica, svraka, vrana siva i vrana gačac, prepelica pučpura, divlja patka i divlja guska, čaplje 100 kljunova, rode, jastrebovi, orlovi štekavci 20 kljunova, divlji golubovi, kukavice, sove, vodomari i brojne druge ptice močvarice.

divlje patke, ali je istovremeno nepovoljan za srneću divljač, zeca i fazana, upoznaje nas mr. sc. Branko Urošević, stručni suradnik u lovstvu.

Carstvo jelena i političara!

Poplave u ritu koje nastaju izlivanjem Dunava imaju svoje osobito značenje za cjelokupni živi svijet. Velike količine mulja koji se nanosi plavljenjem i kasnije povlačenjem vode u depresijama pogoduje stvaranju plodnog tla na kojem se kasnije razvija pašna vegetacija kojom se tijekom godine koristi jelenska divljač. Stoga možemo reći kako su poplave bitan čimbenik nastajanja povoljnih uvjeta u raznolikosti i bogatstvu flore i faune

spodarilo s velikom gustoćom glavnih vrsta divljači – jelena običnog bilo je 2149 grla, divlje svinje 1505 grla, srneće divljači 468 grla. Trofejni odstrel lovne 1990./91. godine govori dovoljno sam za sebe: odstrijeljeno je 14 zlatnih, 19 srebrnih i 24 brončane medalje, s ponosom ističe mr. sc. Radoja Ljubojević, stručni suradnik u lovstvu.

Krizne godine

Gospodarenje lovištem od kolovoza 1991. godine do srpnja 1997. odvijalo se izvan političkog i gospodarskog sustava Republike Hrvatske, odnosno Hrvatskih šuma, stoga ne postoje mjerodavni podaci o planском gospodarenju s divljači. Gospodarenje se odvijalo u ratnim uvjetima

gdje su evidentirana mnogostruka stradanja i pustošenja divljači nekontroliranim odstrelom.

Preuzimanjem ovog područja mirnom reintegracijom 1997. godine, utvrđuju se ratna pustošenja i nanesene štete ne samo velikom broju divljači, već i na gotovo svim dotadašnjim lovnim objektima, lovačkim kućama, lugarnicama, zaštitnim ogradama, hladnjačama, čekama, hranilicama, solistima i drugima. Unatoč znatnim ulaganjima posljednjih godina, još uvijek nije dostignuto prijeratno brojno stanje divljači niti su obnovljeni svi objekti.

Prema važećoj Lovno-gospodarskoj osnovi za razdoblje 1999.-2009. godine, brojno stanje stalne vrste krupne divljači prve godine 1999. je bilo sljedeće: jelena običnog 1229 grla, divlje svinje 1018 grla, srne obične 181 grlo, divljih patka oko 400 komada, zeca običnog 70 i fazana oko 90 komada.

Brojno stanje divljači na dan 1. travnja ove godine bilo je sljedeće: jelena običnog 1310 grla, srna 250 grla i divljih svinja 1138 grla. Omjer spolova kod jelenske divljači je 1:2 u korist ženske populacije, a naš plan je imati uravnoteženi omjer 1:1, a brojno stanje podiči na 1600 grla jelenske divljači i 300 srneće divljači, govori nam mr. sc. Urošević.

U protekloj lovnoj sezoni 2001./02. odstrijeljeno je 143 grla jelenske divljači, 27 grla srneće i 651 grlo divlje svinje. Od toga bilo je trofejnih grla i to 1 zlatno, 11 srebrnih i 16 brončanih grla, s čime nismo zadovoljni i moramo težiti odstrelu što kvalitetnijih grla, govori nam mr. sc. Radoslav Brandić, stručni suradnik za lovstvo. Hrane i vode imamo dovoljno tijekom cijele godine u lovištu, prikladne po vrsti i sastavu, a na postojeće površine unutar lovišta zasijano je i 75 hektara poljoprivrednim kulturama tako da divljač, uz preko 500 hektara pašnih, ima povoljan omjer u raznovrsnoj prehrani te možemo očekivati u sljedećim godinama i više trofejnih odstreljenih grla, s optimizmom govori mr. Brandić.

Ove zime zbog vrlo niskih temperatura koje su trajale duže vrijeme uneseno je u lovište oko 130 vagona dodatnih količina hranjiva, od toga 57 vagona krmiva, zrnate hrane 40 i sočnih 33 vagona, te 11 tona soli.

Bez njih se ne može prirediti niti jedan uspješan lov: mr. Radoslav Brandić, stručni suradnik za lovstvo, dipl. ing. Zlatan Mihaljević, upravitelj šumarice Tikveš, te mr. Branko Urošević i mr. Radoja Ljubojević, stručni suradnici u odjelu lovstva UŠ Osijek

Bez ulaganja nema dobiti

U proteklih pet godina od preuzimanja ovog lovišta mirnom reintegracijom Podunavlja, Uprava šuma Osijek i Hrvatske šume, uložile su znatna sredstva u obnovu ovog u svijetu poznatog lovišta. Međutim, još uvijek nismo niti izbliza dosegli prije-

ratni lovni turizam. Premda površine našeg lovišta nisu bile minirane, još uvijek dobar dio nekadašnje lovne klijentele koja je dolazila u Tikveš, nerado dolazi ili su to pojedinačni lovci. Ali nadu i optimizam daju nam dosadašnji posjetitelji. Tako smo samo u ovoj lovnoj sezoni imali goste iz Njemačke, Austrije, Belgije, Finske, Češke, Mađarske, Slovačke, Rumunjske, Nizozemske, Engleske, Rusije, Slovenije, SRJ, pa čak i SAD.

Veći broj lovnih gostiju bio bi svakako kada bi u Hrvatskim šumama imali i posebnu agenciju koja bi se bavila isključivo promidžbom i prodajom naših lovačkih kapaciteta, jer za to sada već imamo i uvjeta.

Od lovno gospodarskih i lovno tehničkih objekata ističu se obnovljena lovačka kuća Zlatna greda, koja svojim komforom pruža mogućnosti lovno-turističke ponude domaćim i inozemnim gostima. Raspolaže s 18 ležajeva u dvokrevetnim sobama, salom za sastanke i vlastitom kuhinjom, te omogućuje tijekom cijele godine boravak i najzahtjevnijih inozemnih gostiju.

Lovačka kuća Čošak šume, također u ratu devastirana, danas je obnovljena i omogućuje boravak lovcima u svoje tri sobe s ukupno pet ležajeva uz kompletni pension.

Jedini lovni objekt koji nije u ratu devastiran, je lovačka kuća Monjoroš koja ima osam ležajeva i vlastitu kuhinju.

Obnovljeni su i brojni drugi lovnotehnički objekti, 15 visokih čeka, 11 hranilišta, 10 poluautomatskih hranilica, 40 solišta, podignuto je 11 km novih zaštitnih ograda i 3 km popravljeno, očišćene prosjeke i niz drugih poslova. Nabavljene su i četiri konjske zaprege s kojima se zimi prihranjuje divljač, a ujedno se koristi i za razvoženje lovaca tijekom lova i dru-

Trofejni odstrel lovne 1990/91. godine govori dovoljno sam za sebe: odstrijeljeno je 14 zlatnih, 19 srebrnih i 24 brončane medalje.

Obnovljeni su i brojni drugi lovnotehnički objekti, 15 visokih čeka, 11 hranilišta, 10 poluautomatskih hranilica, 40 solišta, podignuto je 11 km novih zaštitnih ograda.

ge potrebe. O zdravstvenom stanju divljači redovito brinu djelatnici Hrvatskog veterinarskog instituta i Veterinarskog fakulteta u Zagrebu.

Počelo još 1967...

Prvi pisani dokumenti o gospodarenju i upravljanju prirodnim resursima današnjim lovnošumskim područjima u Baranji, potiču još iz daleke 1697. godine, točnije od godine kada je ovaj posjed dodijeljen princu Eugenu Franzu Savojskom za iskazane zasluge u

Kada se voda povuče, u mulju ostaje dovoljno sitnih životinja s kojima divlje svinje uspješno pored zelene ispaše prehranjuju brojnu mladunčad

Bez ovakvih hranilišta, u ostrim i dugim Baranjskim zimama, mnogo divljači ne bi dočekalo proljeće

borbama protiv Turaka. Dodijelio mu ga je austrijski car Leopold I. Ovaj feudalni posjed protezao se od ušća rijeke Drave na jugu, uz rijeku Dunav uzvodno u pravcu sjevera do grada Mohača u današnjoj Mađarskoj. Sjedište je bilo u Bilju gdje je Eugen Savojski sagradio dvorac koji je još i danas u funkciji, a u njemu se nalazi i naš Odjel lovstva Uprave šuma Osijek.

Godine 1736. princ Eugen Savojski umire bez nasljednika, pa njegov veleposjed preuzimaju Carske komorske vlasti koje njime upravljaju do 1780. godine. Tada veleposjed preuzimaju Habsburgovci koji njime upravljaju sve do raspada Austro-Ugarske Monarhije 1918. g. U vrijeme Habsburgovaca nastaju mnoge pustare i majuri, a usred šume i lugarnice. Tako se već od najranijih godina spominju Tvrđavica, Monjoroš, Kazuk, Kalandoš, Sarvaš hat, Bokroš hat, Šepreš hat, Šarkanj siget, Budžak, Karapanda, Petreš, Vemelj, Hulovo, Koha, Žido pustara, Repnjak, Lanka, Bezdan, Plješko i druge.

U to vrijeme u Baranju doseljavaju mnogi žitelji iz Bavorske, pa je tako pred kraj II. svjetskog rata u Baranji živjelo mnogo Nijemaca, koji su ostavili duboki trag ne samo u gospodarstvu već i u kulturi ovoga kraja, kojeg su uglavnom nastanjivali Mađari i Hrvati.

Šumarstvo i lovstvo je imalo veliki značaj za veleposjed "Belje" i obuhvaćalo je sedam revira s pedesetak uposlenih stručnih šumarskih djelatnika. Prvi korak u nizu mjera koje su provedene u šumarstvu u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije bilo je premjeravanje, te reguliranje i ograničavanje sječe drva za stanovništvo, za građu i ogrjev, samo na točno označenim mjestima i to samo suhih i pleglih stabala.

Nakon završetka I. svjetskog rata 1918. godine, kompletan veleposjed prelazi pod Narodnu upravu za Banat, Bačku i Baranju, a 1920. godine osniva se Uprava generalne direkcije državnih dobara, godinu dana kasnije nastaje Državno dobro Belje. Kratko vrijeme od 1941. pa do 1944. Belje se nalazi pod mađarskom okupacijom, kada ponovno dolazi pod vlast FNRJ. DD "Belje" bilo je razdijeljeno na 8 odjeljenja, a jedno je bilo i Odjeljenje za šumarstvo i lovstvo. Godine 1950. osniva se Šumsko gazdinstvo "Koštunjak", a već dvije godine kasnije Vlada FNRJ osniva Upravu saveznih lovišta, a 1959. formira se LŠG "Jelen". Od 1991. godine LŠG "Jelen" prelazi u sastav "Hrvatskih šuma" ali samo do kraja kolovoza, kad ovo područje okupiraju srbočetničke paravojne formacije i formiraju "Krajina šumek". U prosincu 1993. ovo područje proglašava se Nacionalnim parkom "Jelen" Baranja, sa sjedištem u Bilju, u dvorcu Eugena Savojskog.

Mirnom reintegracijom Podunavlja 1. srpnja 1997. godine cijela Baranja ponovno se vraća pod politički i gospodarski suverenitet Republike Hrvatske, pa tako ovo lovište zajedno sa četiri baranjske šumarije dolazi pod upravu "Hrvatskih šuma".

UPRAVA ŠUMA DELNICE

Ima li

U dijelovima Gorskog kotara sušenje jele poprimilo je zabrinjavajuće razmjere i sanitarni sijek premašuje doznačeni etat. Tome je problemu nedavno na području Šumarije Vrbovsko bio posvećen i poseban stručni skup

Piše: Vesna Pleše

Foto: B. Pleše

Početkom lipnja na području delničke Uprave šuma održan je stručni skup na temu gospodarenja prebornim šumama Gorskog kotara, s naglaskom na problematici sušenja jele. Uz zamjenika direktora Hrvatskih šuma, dipl. ing. Ivana Hodića, šefa Proizvodne službe dipl. ing. Mladena Slunjskog, šefa Ekološke službe mr. Petra Jurjevića, sastanku su bili nazočni prof. dr. Milan Glavaš iz Šumarskog fakulteta, dipl. ing. Ivan Ištók iz Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, mr. Boris Liović iz Šumarskog instituta, dipl. ing. Slavica Delač iz Državnog inspektorata, dipl. ing. Herman Sušnik, upravitelj delničke uprave šuma sa suradnicima i dipl. ing. Mladen Vinski, upravitelj Šumarije Vrbovsko sa suradnicima. Budući da pojava sušenja jele na području šumarije Vrbovsko u nekim gospodarskim jedinicama ima zabrinjavajuće razmjere bilo je potrebno sazvati šumarske stručnjake radi utvrđivanja činjeničnog stanja i poduzimanja odgovarajućih mjera. Najlošija je situacija u g. j. Litorić.

Prije obilaska terena, u prostorima Šumarije Vrbovsko održan je prvi dio skupa na kojem su iznijeti podaci o gospodarenju šumama na području Šumarije Vrbovsko, s posebnim osvrtom na Litorić. Za Litorić su uz prikaz uređivačkih podataka prezentirani i podaci zdravstvenog stanja. Površina iznosi 3.092 ha. Etat crnogorice za 2002. je 9.218 m³, a etat za šumariju 22.283 m³, što znači da je ukupni etat crnogorice u ovoj g. j. 45 posto od etata šumarije. Od 1. lipnja ove godine posječeno je 6.053 m³ crnogorice kroz redovnu i sanitarnu doznaku. Budući da je sušenje jele nastavljeno, do kraja godine trebat će posjeći još oko 10.000 m³ jelovog sanitara, što znači za 9.335 m² više u odnosu na

lijeka sušenju jele

Gospodarska jedinica Litorić, na području Šumarije Vrbovsko u kojoj je sušenje jele zabrinjavajućih razmjera

planirani etat u ovoj godini. Postavlja se pitanje na koji način rješavati nastali problem?

O zdravstvenom stanju šuma u g. j. Litorić govorio je dipl. ing. Željko Kauzlaric rukovoditelj Ekološkog odjela delničke Uprave šuma. Prosjek oštećenosti stabala u III. B i IV. stupnju u g. j. Litorić iznosi 15 posto. U predjelima gospodarskih jedinica Litorić, Grič, Lovnik i Kosica, situacija je teža. U odjelu 83 predjela Grič zdravstveno stanje je takvo da se 23,3 posto stabala nalazi u ta dva stupnja. Ocjenjivana je i zaraženost stabala imelom. Od pregledanih 3.280 stabala, 69 posto je zaraženo imelom. Ekološki odjel prognozira i zdravstveno stanje šuma sljedećih deset godina. U g. j. Litorić predviđa se pogoršanje stanja s tendencijom porasta sanitara.

Problem sušenja jele je i problem daljnjeg gospodarenja ne samo u ovoj g. j. koja je zahvaćena sušenjem, već i gospodarenja šumama na području delničke Uprave šuma koje su zahvaćene sušenjem, istaknuto je na sastanku. Uz jelu, postavlja se i pitanje gospodarenja smrekom i bukvom, jer su sve to preborne šume pa o tome treba voditi računa.

U ovom trenutku prioritarno je oštećena stabla posjeći kako bi se što bolje iskoristila drvena masa te ne bi došlo do većih gospodarskih šteta. Pritom treba poštivati određene zakonske propise, naglašava mr. Jurjević.

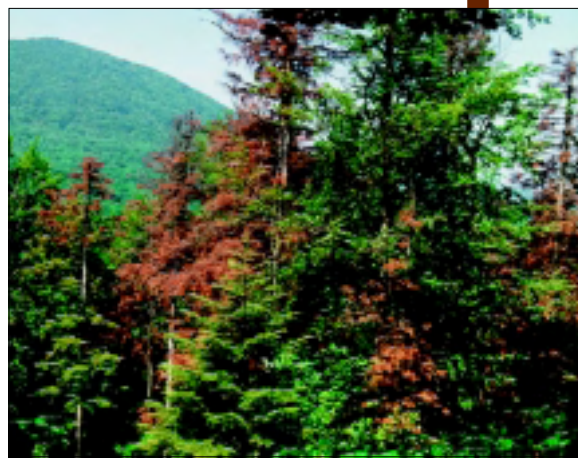
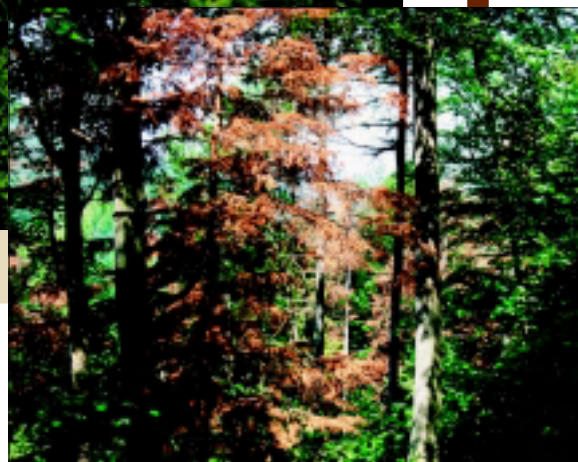
Dugoročno gledano problemu treba pristupiti multidisciplinarno. Istražiti uzroke sušenja jele, mijenjati smjernice gospodarenja, donijeti mjere sanacije i obnove tih šuma, smatra ing. Ivan Ištók.

Problem sušenja jele svjetski je problem, kojim se bave domaći i strani šumarski stručnjaci, ali sušenje do sada nije zaustavljeno, ističe prof. dr. Milan Glavaš.

Mr. Boris Liović upozorava da su posljednje dvije godine bile izrazito sušne, te su bitno utjecale na sušenje jele. Osušena stabla treba posjeći: prvo zbog zaustavljanja većih gospodarskih šteta, a s druge strane i zbog zaštite stabala od potkornjaka.

Mladen Vinski, upravitelj šumarije, smatra da treba što prije krenuti s realizacijom etata crnogorice u III. B i IV. stupnju oštećenja, bez obzira koliko će etat biti prebačen i to kako na području cijele gospodarske jedinice Litorić tako i u drugim gospodarskim jedinicama šumarije Vrbovsko gdje se javljaju isti problemi.

Ing. Hodić naglašava da je sječa sanitara zakonska obveza, a ostale

mjere koje će se primijeniti na ovom području treba detaljnije razraditi.

Dr. Glavaš podržava mišljenje većine o hitnoj sječi sanitara, a nakon toga trebat će poduzeti mjere sanacije i obnove na terenu.

Iz rasprave je bilo vidljivo da su potrebne dvije stvari: treba donijeti kratkoročne i dugoročne mjere rješavanja problema. Kratkoročno, sječom oštećenih stabala izbjeći veće gospodarske štete, a dugoročno istražiti probleme sušenja jele, donijeti mjere sanacije i obnove šuma.

Imenovano je i povjerenstvo na čelu sa mr. Jurjevićem, koje će na osnovi analize stanja, obilaska terena i stručne rasprave donijeti zaključke o poduzimanju mjera za rješavanje nastale situacije.

Kratkoročno rješavati problem sanitara sječom oštećenih stabala da se izbjegnu veće gospodarske štete. Dugoročno istražiti probleme sušenja jele, donijeti mjere sanacije i obnove šuma.

S obzirom na pojačano sušenje, do kraja godine trebat će posjeći još oko 10.000 m³ jelovog sanitara, što znači za 9.335 m³ više u odnosu na planirani etat u ovoj godini. Postavlja se pitanje na koji način rješavati nastali problem?

37. MEĐUNARODNA IZLOŽBA CVIJEĆA – FLORAART

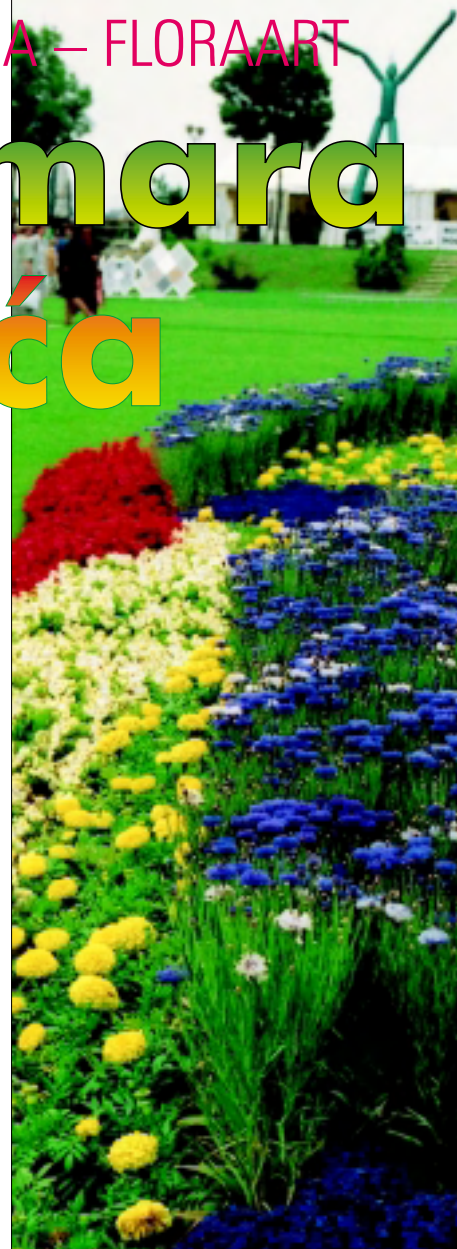
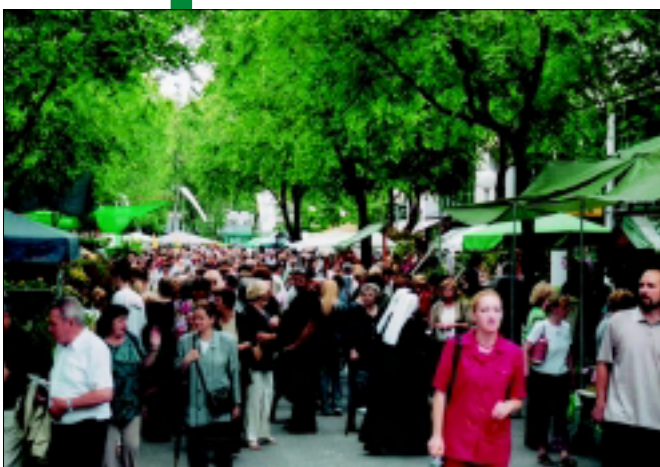
Uspjeh šumara cvijeća

Piše: Miroslav Mrkobrad

Foto: M. Mrkobrad

U Boćarskom domu u Zagrebu održana je od 5. do 9. lipnja 37. međunarodna izložba cvijeća – Floraart 2002. na kojoj su i ove godine uspješno sudjelovale Hrvatske šume. Njihov je izložbeni prostor 8. lipnja obišao i predsjednik Republike Stjepan Mesić

Ljepota i čudesni cvjetni aranžmani 194 domaća i 24 inozemna izlagača na otvorenom i u zatvorenom prostoru, ove godine pod geslom "Skladba vrtna ljepote", svjedočili su što se sve zbiva u uzgoju zelenila i uređenju okućnica u svijetu. Na brojnim prodajnim štandovima posjetitelji, koji su sajam pohodili u velikom broju,

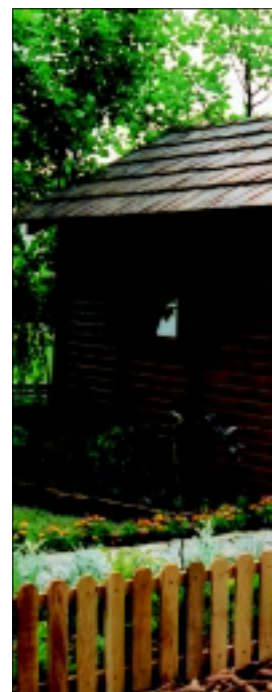

Predsjednik Republike Stjepan Mesić obišao je i izložbeni prostor Hrvatskih šuma i zadržao se u razgovoru s direktorom Željkom Ledinskim

Predsjednik Republike Stjepan Mesić posjetio je u pratnji direktora Sajma Igora Toljana i izložbeni prostor Hrvatskih šuma. Dočekao ga je direktor Željko Ledinski, koji ga je upoznao s novim asortimanom proizvoda

PREDSJEDNIK MESIĆ NA ŠTANDU HRVATSKIH ŠUMA

Hrvatskih šuma izloženih na sajmu. Predsjednik Mesić posebno se zanimao za izloženu drvenu galanteriju namijenjenu uređenju kućnih vrtova, vikend prostora te drugih zelenih rekreativnih prostora, izrađenu u radionici Uprave šuma Požega kao dodatni program rada šumskih radnika, invalida rada. Predsjednik je primijetio da je i cijena ovih drvnih proizvoda privlačna širem krugu građana, što potvrđuje i podatak da su svi izložbeni eksponati već rasprodati prvi dan Sajma. (zl)

2002., ZAGREB, 5 – 9. LIPNJA

na sajmu

mogli su po povoljnim cijenama kupiti cvijeće.

Izložbeni prostor Hrvatskih šuma, ove godine na većoj uređenoj površini, sa svojom je ekipom osmislio dipl. ing. Milan Žgela uz pomoć dipl. ing. Dražena Dumančića. Osim već uobičajene ponude ukrasnog drveća i grmlja, ovogodišnji je nastup obogaćen izložbom drvene galanterije uprava šuma Požega i Zagreb, drvenim vrtnim garniturama koje su, osobito iz požeške produkcije, kod posjetitelja već prvoga dana izazvale velik interes (i bile rasprodane!). Sve je popraćeno primjerenim katalogzima sa svim potrebnim podacima. Da je izložbeni prostor Hrvatskih šuma bio iznimno uređen, misli i Hrvatska gospodarska komora koja je Hrvatskim šumama dodijelila prestižnu Nagradu HGK za najuspješnijeg domaćeg izlagača. Priznanje i veliku kristalnu vazru, na završnoj svečanosti 9. lipnja u Dvercima, primio je zamjenik direktora Ivan Hodić.

Osim izložbenog prostora, Hrvatske šume su ove godine imale i svoj posebni prodajni štand hortikulturnog bilja, smješten na prodajnom prostoru.

Biotski činitelji

Osim što biotski činitelji djeluju na šumu, i šuma svojim biotskim utjecajima ljudskom društvu osigurava različite koristi, ponekad višestruko veće od vrijednosti proizvedenoga drva

Posljedice djelovanja potkornjaka

Piše: Ivica Tomić

Foto: Arhiv

gljive, insekti, glodavci i divljač. Uz nepovoljne abiotске činitelje, biotski utjecaji, u sklopu kojih je najvažnije djelovanje čovjeka, nerijetko su uzročnici velikih poremećaja u šumskim ekosustavima.

Negativno djelovanje čovjeka

Izuzetan položaj u biosferi među biotskim činiteljima zauzima čovjek, koji sve učestalijim i jačim zahvatima u složene odnose unutar ekosustava uzrokuje promjene, nerijetko s nesagledivim posljedicama. Čovjekov utjecaj na funkcioniranje, odnosno stabilnost i zdravstveno stanje šume vrlo je značajan. Naime, čovjek šumsku zajednicu treba ponajprije zaštititi od lošega gospodarenja, neprimjerenog iskorištavanja i nepotrebnih ambijentalnih promjena, posebice poremećenog vodnoga režima i požara. Samo pravilnim uzgojno-gospodarskim zahvatima šumarski stručnjaci mogu preventivno djelovati na stabilnost šuma. Budući da su požari stalna opasnost za šume, osobito mediteranske, i nerijetko poremete ekološku ravnotežu, vrlo je važna protupožarna preventiva koja obuhvaća složeno organiziranje nadzora, obavještanja, izobrazbe kadrova, provođenje odgovarajućih uzgojnih i uređajnih mjera te izgradnju prosjeka i putova. U borbi protiv štetnih insekata, biljnih bolesti i korova čovjek sve češće primjenjuje različite pesticide, narušavajući stabilnost čitavih biocenoza. Intenzivnim korištenjem mehanizacije za pojedine radove u šumi nerijetko se oštećuje tlo i sastojine, osobito u stadiju podmlatka. Različitim načinima gospodarenja (jake prореде, čiste sječe na velikim površinama, introdukcije, konverzije i sl.), čovjek mijenja sastav šume s obzirom na vrstu drveća i starost, a na ogoljelim površinama različitim melioracijskim zahvatima nastoji ponovno podići šumske sastojine, šumske kulture i plantaže. Antropogeni utjecaj na sušenje i propadanje šuma je izravan

Većini šumskih požara uzročnik je čovjek

(gospodarenje, ambijentalne promjene) i neizravan (kemijsko zagađenje i učinak staklenika) i jedan od prvih i najznačajnijih u nizu. Kad ne bi bilo čovjeka, klimaks vegetacije na zemlji bile bi šume.

Utjecaj biljnoga svijeta

Djelovanje biljnoga svijeta na šumu očituje se u tome da šumsko drveće stalno napadaju parazitarne gljive i bakterije, uzrokujući trulež i ugibanje stabala te ugrožavajući pa i razarajući cjelokupnu šumsku zajednicu (mednjača, pepelnica, brijestova holandska bolest i dr.). Treba istaknuti da su mnoge vrste bakterija i gljiva, koje žive na šumskom tlu, korisne jer humificiraju i mineraliziraju organsku tvar, rastvarajući je na hranjiva prijeko potrebna drveću. Rastu drveća nerijetko smetaju neke više biljke, različite penjačice ili lijanе (bršljan, vinjage, šumska loza i dr.). Na drveću žive oslad, alge, lišajevi, mahovine i drugi epifiti, a imele ga tijekom jačega napada mogu znatno oštetiti.

Štete i koristi od životinja

Bitan je utjecaj životinjskoga svijeta na šumu, koji katkad može ugroziti njezin opstanak. Tako divljač brsti lišće, pupove, mlade izbojke i guli koru, a najveću štetu uzrokuju srne, jeleni i zečevi. Posebna su napast miševi i drugi sitni glodavci, jer uništavaju sjemenje, oštećuju biljčice, a na mlađim stabalcima glodu koru. Štetni kukci deformiraju fiziološki slaba stabla, pojedina uništavaju, a defolijacijom utječu na smanjivanje prirasta. Kad se prenamnože, pojedine vrste kukaca izazivaju velike štete šumi, dovodeći u opasnost njezin opstanak jer na prostranim površinama uzrokuju sušenje većega broja stabala

U današnje je vrijeme osobito značajan čovjekov utjecaj na šumske ekosustave, a pri tome je zaštita šuma, kao sastavni dio zaštite prirode, jedna od važnih komponenata. Njena važnost upravno je razmjerna sa stabilnošću ekosustava, koji sve više, zbog naglašenijeg antropogenog (čovjekovog) utjecaja, poprima značajke agroekosustava. Na šumu kao biocenozu, zajednicu biljnih i životinjskih organizama, mogu štetno djelovati abiotски, biotski i antropogeni činitelji. Abiotски činitelji su visoke i niske temperature, vjetrovi, oluje i voda, a značajniji biotski činitelji su mikoplazme, virusi, bakterije,

(štetni leptiri i potkornjaci). Ose najeznice i muhe grabljivice korisni su kukci, jer na drveću uništavaju štetne kukce, a neki drugi korisni kukci (pčele, mravi i dr.) prenose polen ili plodove prizemnih vrsta biljaka ili razrahljuju šumsko tlo. Šumske gliste spadaju u najkorisnije šumske stanovnike edafskoga sloja šumske zajednice jer razrahljuju tlo te pomažu lakše prodiranje korijena u tlo.

Znatan i izravan utjecaj na šumu, čineći stalne štete, imaju i domaće životinje (koze, ovce, svinje i dr.) zbog neprestanog brštenja, uništavanja podmlatka i paše. Osim toga, stoka gaženjem čini šumsko tlo tvrdim i kompaktnim, utječući negativno na njegovu fizikalnu strukturu. Pašom trave šumskom se tlu oduzima znatna količina hranjivih tvari i slabi njegova proizvodna snaga, posljedica čega je smanjivanje prirasta. Koze su najštetnije jer uništavaju podmladak i mladice šumskoga drveća, brste, gaze, savijaju stabalca i ozljeđuju koru.

Održavajući u potpunosti ekološku ravnotežu u šumskim ekosustavima, mijenjanjem odnosa prema šumi, služeći joj a ne samo uzimajući koristi iz nje, na biotske činitelje čovjek

Odlaganje smeća u šumskim sastojinama – narušavanje šumskog ekosustava

može djelovati preventivno i represivno. Osim što biotski činitelji djeluju na šumu, i šuma svojim biotskim utjecajima (zaštita od erozije i poplava, utjecaj na klimu, čistoću vode i zraka, opskrba vodom, proizvodnja kisika i dr.) ljudskom društvu osigurava različite koristi, ponekad višestruko veće od vrijednosti proizvedenoga drva. Nepobitno je da šumska biocenoza povoljno djeluje na čovjekovo zdravlje pružajući mu mogućnost fizičke i psihičke rekreacije.

SVIJET GLJIVA – GLJIVE NAŠIH ŠUMA

Mrka trubača (*Craterellus cornucopioides*)

Mrka trubača je ukusna jestiva gljiva, pretežito bjelogoričnih šuma. Postoji mogućnost zamjene s pepeljastom lisičarkom (*Cantharellus cinereus*) i gljivom *Pseudocraterellus undulatus*, no pažljivim motrenjem uočavaju se razlike

Piše: Ivica Tomić

Foto: Arhiv

U bjelogoričnim, rjeđe crnogoričnim šumama, od lipnja do prosinca nalazimo gljivu mrku trubaču (*Craterellus cornucopioides*), čija se plodišta u mikorizi s drvećem pojavljuju u skupinama. Gljivino plodište ima oblik dubokoga lijevka, nalik je na trubu pa otuda i njezin narodni naziv. U zreloj je stadiju plodište 3–8 cm široko i 5–12 cm visoko, s podvijenim, valovitim rubom. Šupljina dopire do dna plodišta, a unutrašnja sivo-smeđa, crno-smeđa ili gotovo crna površina ima sitne čehice. Dio plodišta na kojemu se razvijaju spore (himenofor) čini vanjska, lagano valovita ili nabrana površina bez lamele, sive do plavkasto ili ljubičasto-sive boje. Svuda podjednako tanko (1–2 mm) i uzdužno vlaknato sivo-crno meso trga se u smjeru vlakana, relativno je elastično, a ugodna je mirisa i okusa.

Mrka trubača je, iako tankog mesa, ukusna jestiva gljiva, a služi kao dodatak jelima. Postoji mogućnost zamjene s pepeljastom lisičarkom (*Cantharellus cinereus*), također jestivom gljivom, čije meso ugodna okusa miriše na šljive. Manja je i tamne je sivo-smeđe boje, a od mrke trubače razlikujemo je i po himenoforu kojega čine uske, račvaste lamele sa zaobljenim oštricama, dok mrka trubača ima glatku ili samo donekle uzdužno naboranu donju stranu klobuka. Mrkoj je trubači slična i gljiva *Pseudocraterellus undulatus*. Razlikujemo je po nešto svjetlijem ulegnutom klobuku, bez šupljine koja se spušta od vrha plodišta do dna.

Mrka trubača

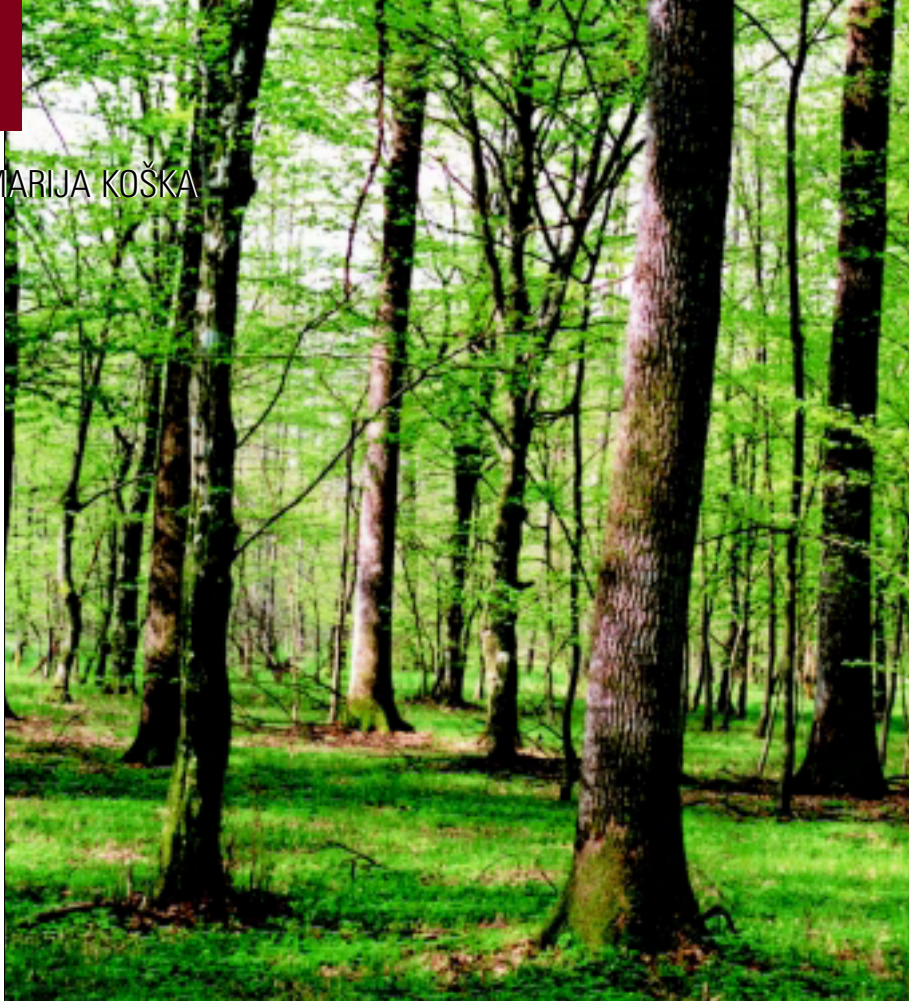
Pepeljasta lisičarka

Pseudocraterellus undulatus

UPRAVA ŠUMA NAŠICE – ŠUMARIJA KOŠKA

**Na površinama
gospodarskih jedinica
Lacić-Gložđe (5984,32 ha)
i Budigošće-Breza-Lugovi
(3256,23 ha) prostire se
na 9.240 ha Šumarija
Koška, jedna od šumarija
našičke Uprave šuma.
Njene granice su od sela
Lacića na sjeveru do rijeke
Vuke na jugu (granica sa
Šumarijom Đakovo), te od
zapada uz rijeku Vučicu,
rubom ribnjaka pokraj
Našičke Breznice i
Jelisavca, prema istoku
sve do Poganovaca, gdje
graniči sa šumarijama
Osijek i Valpovo osječke
Uprave šuma. Idući od
zapada prema istoku,
područje šumarije proteže
se uokolo prometnice
Našice-Osijek.**

Piše:
Ivica
Tomić

Foto:
I.
Tomić

Dobra otvorenost šumskih sastojina

**Značajne štete
od mraza –
dipl. ing.
Goran Perić**

Na terenima šumarije nailazimo na šumu hrasta lužnjaka i običnoga graba, šumu hrasta lužnjaka, običnoga graba i poljskoga jasena, šumu lužnjaka s velikom žutilovkom i žestiljem, lužnjakovu šumu s velikom žutilovkom i rastavljenim šašem, šumu poljskog jasena s kasnim drijemovcem i rastavljenim šašem te umjetno podignute sastojine.

Pretežito lužnjak i poljski jasen

Od mladog i agilnog zamjenika upravitelja **dipl. ing. Gorana Perića**, u kraćem smo razgovoru doznali da je ovogodišnji etat šumarije 34.374 m³, a u sastavu te drvene mase je 9.092 m³ glavnog i 25.282 m³ prethodnoga prihoda. Tehnička oblovinina čini 41 %, prostorno drvo 45 % ukupne drvene mase, a ostalo je otpad. Najzastupljenije vrste drveća su lužnjak, poljski jasen, obični grab i lipa.

– Planske zadatke na sječi i privlačenju drvene mase izvršavamo sa 17 sjekača i 6 traktorista, a u izvlačenju koristimo 5 traktora: Ecotrac, dva Steyra 8090 i dva Steyra 9078 – naglašava zamjenik upravitelja, napominjući kako je otvorenost šuma na ovom području vrlo dobra. Naime, u gospodarskoj jedinici Lacić-Gložđe ima 105 km šumskih cesta, a otvorenost je 19,1 km/1.000 ha. U g. j. Budigošće-Breza-Lugovi otvorenost šumskih sastojina je 15,17 km/1.000 ha. Prosječne udaljenosti privlačenja iz šume na pomoćno stovarište iznose 210 m (Lacić-Gložđe) i 264 m (Budigošće-Breza-Lugovi).

Mraz poharao lužnjakove sastojine

Ovogodišnji je plan šumskouzgojnih radova Šumarije Koška 226,34 ha, a najviše posla predviđeno je na njezi podmlatka (69 ha). Njega pod zastorom krošanja planirana je na 50 ha, čišćenje guštika na 48 ha, njega mladika radit će se na 21 ha, a priprema staništa na 10 ha. Popunjavanje sadni-

cama hrasta lužnjaka planirano je na 8 ha. Uzgojne radove obavlja 6 uzgojnih radnika i 5 invalida rada. Za plan sječa u 2003. godini potrebno je sljedećih mjeseci doznati 28.462 m³ drvene mase u kojoj glavni prihod sudjeluje s 5.358 m³, a prethodni s 23.104 m³. Ovog proljeća mraz je početkom travnja učinio značajne štete u većem dijelu gospodarske jedinice Lacić-Gložđe, oštetivši ponajviše hrast lužnjak i poljski jasen, što se odavno ne pamti. U ovisnosti o intenzitetu pojave pepelnice na novom lišću nakon mraza, postoji mogućnost aviosuzbijanja ove opake bolesti.

U sklopu šumarije ima 5.895 ha lovniha površina s poznatom lovačkom kućom u Lacićima. U lovnoj godini 2002./2003. planiran je odstrel 8 jele- na i 21 srne te određeni broj divljih svinja.

U Šumariji Koška zaposleno je 59 radnika, a uz upravitelja na terenu su 4 revirnika, 9 pomoćnika, 2 čuvara šuma, 2 lovočuvara te spomenuti sjekači, traktoristi i šumskouzgojni radnici.

Ružmarin

(*Rosmarinus officinalis*)

Drugi nazivi su: ruzmarin, rozmarin, zimorad, ružan, žmurod

Ružmarin se u narodnoj medicini koristi već odavno za liječenje grčeva, reume, niskog tlaka, za dobivanje eteričnih ulja, a poznat je i kao začín u pripremi jela.

Ružmarin je gusti zimozeleni mediteranski grm koji naraste i do dva metra visine. Igličasti listovi rubno savijeni prema dolje su kožasti, dugi dva do tri cm i 2 do 4 mm široki, odozgo zeleni i glatki, a na naličju sivkasto-bijeli. Opora su i ljuta okusa, intenzivna i ugodna mirisa na eterično ulje. Cvjetovi su svijetloplavi, sitni, a u gornjem dijelu ogranka skupljeni u vretenaste cvatove (sastavljeni klas), puni nektara koji privlači pčele. Cvate u ožujku i travnju, a često i u jesenskim mjesecima rujnu i listopadu. Raste kao samonikla biljka u suhim i toplim dijelovima Sredozemlja, a kod nas i na većini otoka. Može se uzgajati u vrtovima i kao lončanica. Ne podnosi hladnu klimu i mraz.

Spominje se već u davnoj prošlosti, pod imenom *Rosmarinus*. Donijeli su ga benediktinci u srednju Europu u prvom stoljeću. U prijevodu s latinskog *rosmarinus* je morska rosa, jer raste uz more. Zbog uvijek zelena lišća, koje je ugodna i jaka mirisa, u narodu se smatrao simbolom vjernosti, ljubavi i postojanosti.

Najčešće se beru listovi, ali se mogu koristiti cvjetovi i izdanci u cvatu. Berba se obavlja od sredine ožujka pa do kraja svibnja. Listovi se beru neposredno prije cvatnje, oprezno se suše, ali izbjegavajući temperaturu veću od 35 stupnjeva Celzijusa kako bi se što bolje sačuvalo eterično ulje koje je glavni sastojak ove ljekovite biljke.

Osobito je poznato ružmarinovo ulje, obično ružmarinovo ulje i eterično. Obično nastaje u kotlovima za pečenje rakije, u koje se stavlja osušeno lišće i zalije vodom. Eterično ulje dobiva se destilacijom listova i grančica u vodenoj pari, tako se od 100 kg ružmarina dobije 1,5 do 2,5 kg ulja. U manjim količinama ulje djeluje na proširenje krvnih žila a time i poboljšava

Ružmarin

Spominje se već u davnoj prošlosti pod imenom *Rosmarinus*. Donijeli su ga benediktinci u srednju Europu u prvom stoljeću. U prijevodu s latinskog *rosmarinus* je morska rosa, jer raste uz more. Zbog uvijek zelena lišća, koje je ugodna i jaka mirisa u narodu se smatrao simbolom vjernosti, ljubavi i postojanosti.

cirkulaciju krvi. Dobro je sredstvo protiv parazita, bakterija i gljivica, a posebno uši. Stavlja se i u razne pripravke za mazanje i jedan je od sastavnih dijelova kolonjske vode. Koristi se za liječenje neuralgičnih i reumatskih bolesti i liječenje bolesti očiju.

U narodnoj medicini koristi se od davnina, ali je poznat i kao začín i mirodija u pripravi jela. Djelotvoran je

protiv grčeva u trbuhu, kod reume i gihta, te niskog krvnog tlaka. Cijenjeno je i vino od ružmarina, koje možemo i sami napraviti. Koristi se i kupka od ružmarina, ali je nije dobro koristiti navečer jer smanjuje potrebu za snom.

Čaj od ružmarina: punu čajnu žličicu ružmarinovitih listova prelijemo s jednom četvrtinom hladne vode, polako zakipimo, odmaknemo s vatre i procijedimo. Dajemo ga bolesnicima, iscrpljenima poslije neke bolesti, npr. gripe. Pije se jedna šalica čaja ujutro i navečer.

Vino od ružmarina: šaku svježeg ružmarina stavimo u litru bijelog vina. Nakon dvanaest sati stajanja već ga možemo koristiti kao lijek, a pije se tri do četiri žlice ujutro i navečer. Tjera na mokrenje, čisti krv, liječi vodenu bolest i srce, te jača organizam.

Kupelj od ružmarina: 50 g listova ružmarina zagrijavamo u litri vode da zakipi, ostavimo 30 minuta i ocijedimo. Tu tekućinu izlijemo u kadu za kupanje.

Tinktura od ružmarina izvanredan je lijek protiv gihta, reume i upale zglobova. Pripravlja se tako da se na dvije žlice usitnjenog lišća i cvijeta ulije litra 60 postotnog alkohola. Nakon desetak dana se ocijedi i uzima 6 – 10 kapi na kocki šećera. Pripremljena tinktura dobra je i za bolje pamćenje.

Krema od ružmarina koristi se protiv raznih bolova. Pripravlja se tako da se na tihoj vatri zagrije dvije žlice maslinova ulja, dvije žlice jelove smole, dvije žlice pčelinjeg voska i jedna žličica ružmarinove tinkture.

Kao začín ružmarin je vrlo ukusan, ali ga treba oprezno dozirati. Stavlja se kao dodatak u sve juhe od povrća, u kuhano povrće i meso, pečenke i umake, za pripravu jela od peradi i gljiva. Dobro pristaje uz sireve, svaki meki sir je bolji za jelo ako mu uz ružmarin dodamo i majčine dušice. Dodaje se kao začín iznutricama i ribama.

Piše:
Vesna
Pleše

Foto:
Arhiva

PUTOPIS / NEPOZNATA KINA

U zemlji riže, stoljetn gradi se najveća hidroelektrana na svijetu

Najmnogoljudnija zemlja na svijetu, sa 1,3 milijarde stanovnika, obiluje kontrastima. Radnici nemaju mirovinu, vrijeme ženidbe, udaje i rađanja propisano je zakonom, a vlastiti automobil ili stan još su san. Tom materijalnom siromaštvu kontrapunkt je nemjerljivo duhovno bogatstvo

Kina je zemlja svjetskih čuda, prirodnih ljepota i velikih različitosti, zemlja materijalnog siromaštva i duhovnog bogatstva. Zemlja kontrasta. Površinom od 9.636.000 km² velika je gotovo kao Europa. Kina, China zapadnjački je naziv koji potječe od imena posljednje dinastije Quin (Chin). Kinezi svoju zemlju nazivaju sasvim drugim imenom. Zovu ju Zhongguo, što znači Središnje Kraljevstvo.

S Društvom građevinskih inženjera iz Zagreba, boravila sam u Kini u ožujku ove godine. Naš je glavni cilj bio obilazak gradilišta brane »Tri klanca« na rijeci Yangtze, kapaciteta 18,2 milijarde kW, koja će 2009., kada kompletni radovi budu dovršeni, imati godišnju proizvodnju od približno 84,7 milijardi kWh električne energije.

Avionom iz Zagreba do Münchena, pa dalje preko Urala, sibirskih stepa i pustinje Gobi do shanghajskog aerodroma PU DONG, započelo je putovanje Kinom. U Shanghaiu smo boravili dva dana, dovoljno tek da obiđemo BUND – šetalište uz rijeku i trgovačko i administrativno središte grada, plovimo rijekom Huang pu, razgledamo budistički hram »Bude od žada«, vrtove mandarina Yu, i – obavimo prvu kupovinu.

Oko sat i pol avionom od Shanghaija je Wuhan, veliki grad u provinciji Hu bei, koji se sastoji od tri grada: Han ku, Wu chan i Han yao. Wuhan

je i najveća luka na rijeci Yangtze, najdužem vodenom toku Azije, dužine 6300 km. Yangtze izvire na tibetskom platou – krovu svijeta. Prima vode nekoliko tisuća većih i manjih pritoka, teče kroz planinske klance, duboke doline i ulijeva se u Istočno kinesko more.

U gradu Wuhanu razgledali smo vrt bonsajja, muzej minerala, grobnicu kineskog cara. Na pogrebnom instrumentu »kairo« (instrument sa zvonima), glazbenici su izveli nekoliko tradicionalnih skladbi.

Najveća hidroelektrana na svijetu

Autobusom kroz rižina polja, ribnjake i voćnjake stigli smo, sa zalaskom sunca, do Yichanga, još jedne luke na rijeci Yangtze. Ondje smo se ukrkali na brod San guo kojim smo četiri dana plovili od brane Gezhouba do grada Feng Dua. Obišli smo gradilište brane »Tri klanca«, najveće hidroelektrane na svijetu koja će proizvoditi 10% kineskih potreba za električnom energijom, a omogućit će i izgradnju novih kanala za prebacivanje vode na suha i vodom siromašna sjeverna područja. Plovili smo rijekom Yangtze kroz tri granitna kanjona: Xiling, Wuxia, Qutang i manjom rijekom Daning. Obišli smo i najveći kineski grad

Rižina polja na terasama iznad rijeke

Zalijevanje povrća u pokrajini Sečuan na

Maketa brane »Tri klanca« i most Šiva

e povijesti i kulture

Yangtze

stari, tradicionalni način

na Yangtzeu

Chongqing, u kome živi 15 milijuna stanovnika, potom i XI'AN, najveće arheološko nalazište dvadesetog stoljeća. Putovanje je završilo u Pekingu posjetom Kineskom zidu, simbolu snage, moći, prkosa...

»Čong Šing« – djeca neba

Od 1,3 milijarde stanovnika u Kini, 40 milijuna su seljaci. Liberalnim reformama posljednjih godina seljaci su postali korisnici zemlje i imaju pravo prodavati višak poljoprivrednih proizvoda. »Čong Šing«, što znači djeca neba, naziv je za poseban status koji imaju seljaci u pokrajini Sečuan. U toj pokrajini zemlja je crvene boje, vrlo plodna i površine su gotovo u cijelosti uređene irigacijskim kanalima.

Najmnogobrojniji i najstariji kineski narod je narod Han.

U Kini je 1975. godine propisano vrijeme ženidbe i udaje. Na selu se djevojke udaju u dobi od 23 godine, a muškarci se žene u dobi od 25 godina. U gradu je granica nešto viša, za žene 25 godina, a za muškarce 27. Vodi se briga o planiranju obitelji. Uvedene su ekonomske kazne za rađanje više od jednog djeteta. Na selu se tolerira rađanje drugog djeteta ako je prvo žensko. Nakon drugog djeteta obavezna je sterilizacija pod prijetnjom trajnog gubitka posla. Djeca se rađaju i tajno. Roditelji ih ne prijave, pa za državu ona ni ne postoje.

Obavezna škola traje devet godina, od čega šest godina osnovna, a tri godine srednja. Učenici imaju svoj crni dan kad se između 7. i 9. srpnja polaže državna matura. Iz jedne škole samo nekoliko najboljih učenika ima besplatno školovanje na fakultetu. Godišnja školarina iznosi oko 5000

Kineski jezik ima 54.678 znakova. Poznavanje 560 baznih i 2400 znakova za čestu upotrebu dovoljno je da se može pročitati gotovo sve. Poznavanje 5000 znakova označava prilično pismenu osobu.

U Kini je 1975. godine propisano vrijeme ženidbe i udaje. Na selu se djevojke udaju u dobi od 23 godine, a muškarci se žene u dobi od 25 godina. U gradu je granica nešto viša, za žene 25 godina, a za muškarce 27.

juana, što je mnogo novca i za imućnijeg Kineza.

Radnici nemaju mirovinu

Svaki radnik uplaćuje 10% svog osobnog dohotka za osiguranje, a isti taj iznos uplaćuje i poduzeće za radnika.

Mirovina nema i zato ljudi moraju štedjeti da budu zbrinuti u starosti. Godine 1990. uveden je godišnji odmor, a od 1996. neradne subote. Liječniku ljudi rijetko idu, uglavnom se liječe alternativnim izvorima. 80% lijekova na prirodnoj je bazi. Dobar liječnik je onaj koji spriječi bolest. Za kinesku kuhinju kaže se da ona hrani i liječi organizam, a kineska poslovica kaže: »Tijelo u miru hranimo, a u bolesti napadamo«.

Bogatite se!

Za razvoj Kine zaslužan je premijer Deng Sijao Ping – »mali kormilar«, koji je umro 1997. godine. On je zaslužan za velike promjene, otvaranje Kine prema svijetu i stranom kapitalu, za razvoj sela, industrije i znanosti. Prije petnaest godina bilo je gotovo nezamislivo slobodno putovati Kinom. Danas je samo za područje Tibeta potrebna specijalna propusnica.

Vojni rok traje tri godine, a samo 2–3% mladića regrutira se u vojsku. Vojska bira profil ročnika.

Poznati slogan premijera Deng Sijao Pinga bio je: »Bogatite se«. Još do 1980. godine Kinezi su sanjali bicikl i sat, 1990. godine zamašljali su mobilni telefon, a 2002. godine Kinezi sanjaju automobil i vlastiti stan.

Piše:
Veronika
Petrić-
Stjepanović

Foto:
V. P.
Stjepanović

Starac na ulici u »gradu duhova«
Feng du

Polja kupusa uz Yangtze

S ulične tržnice

Zanimljivo je kako se izabire mjesto za podizanje kuće. Na odabrano mjesto na zemlju preko noći se stavi kamen. Ujutro se kamen makne. Ako ispod kamena osvane životinja, to je znak da je odabrano pravo mjesto. U protivnom, odabire se nova lokacija. Potom na scenu stupaju Jolandi, ljudi

MENU

Menu na Veliki petak:

»Kan pei!« (Molim, poslužite se!)

Predjelo – krastavci izrezani na listiće, pofureni vrelom vodom, peteljke bijelog luka, zdjela riže.

Glavno jelo – krumpir izrezan na listiće kuhan na pari, pofureni luk, kuhana riža s mrkvom i jajetom, kupus kuhan na pari, nešto slatko, peteljke celera.

koji računajući, određuju točno gdje i kako izgraditi kuću. Kuća je zatvoreni svijet, odraz kozmičkog reda, obavezno ima ulaz s juga. Tradicionalne kuće zovu se ILONG i grade se na najbiježjoj zemlji, bez temelja i nosivih zidova. HUTONG naziv je za tradicionalne kineske uličice.

Kineski jezik – 54.000 znakova!

Kineski jezik najstariji je živući jezik svijeta. Nema abecede i slova kao kod našeg pisma, već tisuće ideograma. Ideogram–znak sastoji se od prosječno dvanaest crtica i piše se odozgo prema dolje. Kineski jezik ima 54.678 znakova. Poznavanje 560 baznih i 2400 znakova za čestu upotrebu dovoljno je da se može pročitati gotovo sve. Poznavanje 5000 znakova označava prilično pismenu osobu. Tek 1958. godine Kinezi su prihvatili latinični sustav transkripcije, stvoren na pekinškom izgovoru, i način pisanja slijeva nadesno. Danas u Kini ima 19% nepismenih.

Slatko, slano, kiselo, ljuto, gorko – zajedno!

Kineska je kuhinja najpoznatija nacionalna kuhinja. Poznata je po laganoj, izuzetno ukusnoj i zdravoj hrani. Temelji se na pet okusa: slatko, slano, ljuto, kiselo, gorko, i šest ukusa: masno, mirisno, krepko, svjež, fermentirano, hrustavo.

Najviše vremena potroši se na pripremu namirnica. One se sitno režu na kockice, tanke kriške i rezance. Samo kuhanje veoma je jednostavno i brzo. Prženje traje od jedne do pet minuta uz stalno miješanje. Hrana se priprema i na pari, u posebnim posudama wok, ili se prži u dubokom ulju. Razlikuju se četiri osnovne kuhinje: pekinška, šangajska, sečuanska i kantonska. Važni elementi kuhinje su: riža – glavna živežna namirnica, umak od soje, razne sušene namirnice i začini.

Najvažniji dio vezan uz hranu je – konzumiranje. Kinezi jedu uglavnom za okruglim stolom sa osam mjesta. Običaj je da bude onoliko jela koliko je ljudi za stolom. Sva se jela poslužuju istodobno. Jedino juha i riža dođu nešto kasnije. Evo kako izgleda jedan zanimljiv ručak.

Menu na Veliki petak:

»KAN PEI!« (Molim, poslužite se!)

Predjelo – krastavci izrezani na listiće, pofureni vrelom vodom, peteljke bijelog luka, zdjela riže.

Glavno jelo – krumpir izrezan na listiće, kuhan na pari, pofureni luk, kuhana riža s mrkvom i jajetom, kupus kuhan na pari, nešto slatko, peteljke celera.

Mi smo peteljke jeli, a konobari su se smijuljili. Vodič nam je kasnije objasnio da se peteljke samo zgrizu, iz njih se ispiše sok, a potom se pljučkaju na

tanjur. Za nas – neuobičajen način.

Kineska religija

Kineska religija nije jedinstvena. Čini je više religija: budizam, daoizam, konfucionizam, taoizam, iz kojih slijedi i više filozofskih pravaca. Religija nema odvojenu ulogu od socijalnih, političkih i kulturnih aktivnosti.

Konfucijevo učenje uobličava čudoređe, razne obrede. Pokušava stvoriti i primijeniti red i sklad, uravnotežujući suprotstavljanje sile yina i yanga. Ravnoteža i sklad osnova su učenja.

Daoizam dolazi od riječi »dao«, što znači put, ali i izvor. U tradicionalnoj Kini, kroz obrednu svečanost daoisti upravljaju mnogim javnim svečanostima kao i obredima izlječenja i istjerivanja demona. Neobično je važna potraga za besmrtnošću, postizanje duhovne slobode.

Budizam je nastao stapanjem indijske tradicije s kineskim smislom za praktično i taoističkom tradicijom.

Narodna vjerovanja način su svakodnevnog života, magijska učenja, skrb o mrtvima i precima. Usklađenje energije yina i yanga, tradicionalno kinesko razmišljanje.

U avionu na povratku iz Pekinga imala sam mjesto kraj prozora, tako da sam dobro vidjela Kineski zid, čudila se pravilnom obliku gradova na rubu pustinje Gobi i pitala se kako i od čega ondje ljudi žive. Promatrala sam sibirske rijeke, koje su se poput krvotoka prostirale beskrajnim stepama i tajgom. Vidjela sam i sjeverni dio Europe iznad Lenjingrada, preletjela Baltičko more. Ipak, najljepši je bio pogled na Zagreb osvijetljen u noći.

Taoistički hram Feng du

Zapušteni barokni dvorac

u arboretumu

Ljeto u arboretumu

Piše: Miroslav Mrkobrad

Foto: Goran Cajzek

Arboretum Opeka

Dvadesetak kilometara od Varaždina, u blizini Vinice, nalazi se barokni dvorac Opeka s parkom-arboretumom koji se prostire na 64 ha. Pripadao je nekada obitelji Drašković, a potom postao vlasništvo obitelji Bombelles koja je ujedno i osnivač današnjeg parka – arboretuma. Dvorac je sagrađen 1647. godine, no stoljeća su učinila svoje i dvorac je ruiniран, zapušten i danas je tek ostatak negdašnjeg plemićkog ponosa

Park oko dvorca, danas arboretum, nije bolje sreće – zapušten i zarastao svjedoči da nitko o njemu ne vodi brigu. Inače je prvi put bio uređen oko 1700. godine. U monografiji Prirodne znamenitosti Hrvatske iz 1974. godine spominje se da je preuređen oko 1884. godine a zatim još jednom 1902.–1910. godine. Nalazi se na krajnjim obroncima Macelske gore i otvoren je prema rijeci Dravi. “Temelj parka je šuma hrasta kitnjaka i pitomog kestena što pokriva brežuljke u zaleđu parka, a podno dvorca otvore-

na je ravnica s umjetnim jezerom koja je oblikovana kao engleski park.”

Različite vrste bilja, drveća i gmlja klasificirane su u 64 obitelji, 156 genotipova, a na tom relativno malom prostoru nalazi se više od 100 tisuća jedinki. Osobito su vrijedna crnogorična stabla koja čine veći dio parka. Zaštićeni je objekt prirode i spada među najvrjednije parkove srednje Europe.

Arboretum je vrijedan pažnje jer ima krajobrazni oblik. U njemu je 1962. godine bio dendrološki rasadnik u kojem je bilo oko 1200 različitih vrsta bilja.

Ostaci baroknog dvorca, sagrađenog 1647. godine

IZ ŽIVOTINJSKOG SVIJETA

Medvjed

Od europskih zemalja, medvjeda ima u Hrvatskoj, Sloveniji, BiH, Rumunjskoj, Bugarskoj, Slovačkoj i Rusiji. Nekad je obitavao i u planinskim područjima i zemljama zapadne Europe. Prevelik utjecaj čovjeka na prirodni okoliš koji je medvjedu potreban za hranjenje, skrivanje, mir, razmnožavanje, kretanje, pojenje, utjecao je na potpuni nestanak medvjeda u tim zemljama.

Imati medvjeda danas je čast, reći će najpoznatiji hrvatski stručnjak za medvjede i ostalu krupnu zvjeru prof. dr. Đuro Huber, sa Veterinarskog fakulteta u Zagrebu, koji populaciju smeđeg medvjeda u Hrvatskoj sustavno istražuje već dvadesetak godina. Hrvatska i Slovenija prve su zemlje od zapada prema istoku u kojima medvjed obitava u broju koji garantira održanje vrste. Medvjed ima vrlo veliki areal kretanja, te se praktički sa sigurnošću ne može reći u kojim će se predjelima i lovištima, ma kako veliki oni bili, medvjed zadržati. Sto i više kilometara ne predstavljaju nikakav problem za horizontalne i vertikalne migracije medvjeda, ističe ing. Dario Majnarić, rukovoditelj Odjela za lovstvo delničke Uprave šuma. Migracije su mu najčešće uzrokovane potrebom za hranom, vodom, mirom. Najveće i najduže migracije medvjeda, posebice mužjaka, su u vrijeme parenja.

Procjenjuje se da u gorskoj Hrvatskoj danas živi oko 400 smeđih medvjeda, od čega u Primorsko-goranskoj županiji, kao centralnom dijelu dinarskog areala, oko 150 grla, ističe ing. Alojzije Frković, uvaženi lovni stručnjak i član Državnog povjerenstva za praćenje krupne zvjeradi. U Hrvatskoj, osim Gorskoj kotara i Like, medvjed obitava sve do područja Žumberka, Dalmatinske zagore i zaleđa Biokova. Obitava na nadmorskim visinama od 500 do 1600 metara. Rado se drži dubokih šuma, a najčešće šumske zajednice u kojima provodi najveći dio života su šuma jele i bukve, pretplaninske bukve, šuma jele sa rebračom, šuma jele i smreke na kamenim blokovima (tu su česta brložišta). Boravi i u šumama bora kirlulja, a na južnim i jugoistočnim ekspanzijama nalazimo ga i u šumi crnog graba i crnog jasena. Slabije jedinke

Medvjed je najveća kopnena zvijer koja kod nas obitava. Smeđi (mrki) medvjed, naraste u duljinu 1,8 do 2,5 metra, a u visinu do 1,3 metra. Može dosegnuti i do 300 kg težine, a u prirodi doživi starost i 20 godina.

obično zauzimaju rubne dijelove areala, a danas medvjeda možemo naći i u submediteranskom dijelu Hrvatske pa čak i na Mediteranu (otok Krk).

Medvjed u šumi živi skrovitim životom, zahtijeva mir i ne podnosi nazočnost čovjeka. Njega se boji i izbjegava susrete s njim. Medvjedi najčešće stradavaju smrtno uglavnom od vlaka, a česti su i sudari s automobilima.

Medvjed je uglavnom biljojed, manjim dijelom mesojed, uglavnom strvinar. Najčešće jede hranu biljnog podrijetla, zeljaste biljke, travu, gljive, korijenje, gomolje. Velik je ljubitelj voća, a kao što je poznato i meda. Potrebu za hranom životinjskog podrijetla zadovoljava u šumi jedući mravlje ličinke, crve, puževe, žabe, a u

Medvjed je uglavnom biljojed, manjim dijelom mesojed, uglavnom strvinar. Najčešće jede hranu biljnog podrijetla, zeljaste biljke, travu, gljive, korijenje, gomolje, a velik je ljubitelj voća, i kao što je poznato, meda.

iznimnim slučajevima, kao što su blizina smetišta, mrcilišta, postaje od pretežnog biljoždera pretežni mesožder.

Medvjedica postaje spolno zrela u četvrtoj godini života. Na svijet donosi jednog do četiri mladunca, a najčešće po dva. Parenje počinje u travnju, a najintenzivnije je u svibnju i traje do polovice lipnja. Mladunci na svijet dolaze najčešće zimi, u siječnju, a teški su od 300 do 700 grama. Prvih mjeseci su potpuno bespomoćni, ovisni o majci koja ih ne napušta i uopće za to vrijeme ne izlazi iz brloga. Medvjedice hrani zalihama koje je nakupila prethodne godine. U svibnju izlazi iz brloga s mladima koji tada teže od tri do pet kilograma. S mladuncima ostaje još godinu i pol. Naredne zime zaliježe u brlog s istim mladuncima, koje u jesen otjera od sebe, da bi te godine na svijet donijela novu mladunčad. Znači, medvjedica se pari svake dvije godine i vrlo je brižna majka, dok se mužjak o potomstvu uopće ne brine.

Medvjedica sa mladuncem

Medvjed

Piše:
Vesna
Pleše

Foto:
D.
Prokopović

Procjenjuje se da u gorskoj Hrvatskoj danas živi oko 400 smeđih medvjeda, od čega u Primorsko-goranskoj županiji, kao centralnom dijelu dinarskog areala, oko 150 grla.

LOVAČKA IZLOŽBA U VRBOVSKOM (1)

Trofeji koji pobuđuju zavist!

Među 253 ukupno izložena lovačka trofeja, posebnu pozornost posjetitelja plijenili su zlatnom medaljom nagrađeni trofeji: krzno medvjeda, krzno vuka, krzno risa, rogovi jelena i srnjaka te drugi vrijedni izlošci

Lovačko društvo Jelenski jarak iz Vrbovskog, obilježavajući svoju više desetljetnu plodnu aktivnost, početkom svibnja priredilo je u kinodvorani u Vrbovskom impresivnu izložbu lovačkih trofeja svojih uspješnih članova. Društvo koje je osnovano daleke 1947. godine, danas okuplja u svojim lovačkim redovima brojne lovce ne samo iz Vrbovskog i okolice, već i udaljenijih mjesta Gorskog kotara, pa se tako među njima nalazi i više desetaka sadašnjih i bivših djelatnika Hrvatskih šuma koji su u svom dugogodišnjem lovačkom stažu stekli i brojne vrijedne lovačke trofeje.

– Naše lovačko društvo gaji već dugi niz godina tradiciju izlaganja trofeja svojih članova, a za svaku izložbu potrebno je nekoliko mjeseci priprema i više tjedana mukotrpna rada mnogih članova – ističe nam predsjednik LD “Jelenski jarak” Krunoslav Antić, nekada i sam djelatnik Hrvatskih šuma.

– Imamo izloženo ukupno 253 različita trofeja lovne divljači, uglavnom Gorskog kotara. Posebno bih istaknuo vrijedne izloške i trofeje krzna medvjeda (prvaka izložbe od 394,10 točaka), rogove srnjaka od 133,37 točaka, rogove jelena običnog od 201,29 točaka, kljove vepa od 125,89 točaka, krzno vuka od 116,22 točke, krzno risa od 162,32 točke, krzno divlje mačke od 62,93 točke te drugi brojni izlošci lubanja i drugih trofeja – ponosno nam ističe g. Antić.

Mnogi lovci ovog društva sudjelovali su i na brojnim međunarodnim

S lovačke izložbe u Vrbovskom

PODSJETNIK ZA LOVNIKA

Piše: Dražen Sertić

Srpanj

U drugom dijelu srpnja počinje parenje srneće divljači i nastavlja se u prvom dijelu kolovoza. Kod odstrela srnjaka moramo dobro ocijeniti grla prije odstrela. Naročito je važno pravilno ocijeniti starost srnjaka, a onda jačinu trofeja (uzgojni odstrel - trofejni odstrel). Radi pojave svinjske kuge i u našim lovištima posebnu pažnju treba posvetiti divljim svinjama. Važno je izvršiti planirani odstrel. Djelatnici lovstva dužni su izvršiti dio planiranog odstrela i to prvenstveno netipičnih grla divljih svinja (mješanaca) nazimadi i prasaca. Štediti veprove i krmače. Ovih dana dobit ćemo novi Pravilnik o lovu koji regulira odnose u lovištima kojima gospodare HŠ d.o.o. Novost je i obilježena traka s brojem koju će morati dobiti svako odstreljeno grlo krupne divljači u našim lovištima. Ono grlo koje poslije vađenja ponutrica neće imati traku s brojem smatrat će se nedozvoljenim lovom.

Za zimsku prihranu divljači potrebno je sada sakupljati planiranu hranu koju treba dobro uskladištiti za zimu.

Dobra kob!

izložbama u Budimpešti, Marseillesu, Brnu, Bratislavi, Nitri, Varaždinu, Zagrebu i drugdje, gdje su njihovi trofeji bili zapaženi i osvajali priznanja. (Zl)

ŠUMARIJA LOKVE

Uz šumarstvo – turizam

Kupnjom "Žabe", poznatog lokvarskog restorana smještenog na staroj cesti Zagreb – Rijeka, Hrvatske šume pokazale su da se uz šumarstvo žele baviti i turizmom. A najmanja šumarija delničke Uprave, Lokve, sa 25 zaposlenih, dobila je dodatne sadržaje.

Dipl. ing.
Damir Delač

sredstva vraćaju šumarstvu. U planu je i uređenje okoliša Lokvarskog jezera i autokampa uz jezero, a u tome imamo veliku potporu lokalne samouprave. Pored ljepota Lokvarskog jezera treba spomenuti i najveću uređenu

Piše: Vesna Pleše

Foto: V. Pleše

direktorom Željkom Ledinskim i upraviteljem delničke Uprave šuma Hermanom Sušnikom u ovom poslu vjerojatno ne bismo uspjeli polučiti tako dobre rezultate – zaključuje ing. Delač, te dodaje: – Raduje nas i to što je hrvatsko šumarstvo shvatilo da se prihod ne može ostvarivati isključivo od sječe i prodaje drvnih sortimenata, već u stvaranje dobiti u šumarstvu treba uključivati i druge resurse. To je značajno sada kada predstoji restrukturiranje Poduzeća i uključivanje u tržišni sustav privređivanja.

Najmanja šumarija

Šumarija Lokve, najmanja šumarija delničke Uprave šuma, sastavljena je od dvije gospodarske jedinice, Oštrac 1600 ha i Špičunak 800 ha. Na području Šumarije prevladavaju preborne šume, bukve i jele, dijelom na vapnenoj podlozi, a dijelom na silikata. Od crnogorice je nazastupljenija jela, dok se smreka javlja mjestimično. Od bjelogorice nazastupljenija je bukva, a od ostalih vrsta ima gorskog javora i brijesta.

Prosječna drvena zaliha iznosi 380 m³/ha, od čega crnogorice 240 m³/ha i 140 m³/ha bjelogorice. Godišnji prirast iznosi oko 15.000 m³, a etat 13.500 m³. Proizvodnja se odvija u planskim okvirima, a svi su radovi propisani osnovama gospodarenja. U srpnju 2000. donesen je Prostorni plan Primorsko-goranske županije u kojem je u šumskom predjelu Debela Lipa – Velika Rebar ustanovljen rezervat šumske vegetacije, pa je bilo potrebno odrediti uređenje šuma posebne namjene zbog čega je napravljena izvanredna revizija za gospodarsku jedinicu Oštrac. Revizija je napravljena i zato što su osnovom gospodarenja bili propisani niski intenziteti sječe koji nisu dozvoljavali ispunjenje svih onih zahtjeva, koji su se pokazali potrebitim u toj gospodarskoj jedinici, kao što su sječa sanitara, popravak debljinske strukture te omogućavanje pomlađivanja kod jele. Korigirani su uzgojni radovi, zbog sadnje smrekovih sadnica u krugovima, a to nije bilo potrebno, jer se prirodno pomlađenje javljalo u svim onim dijelovima gdje su to uvjeti omogućavali. Uzgojni radovi njege i čišćenja rađeni su preintenzivno, što je bila posljedica zakonom važećeg izdvajanja za JBR. Krajem godine istječe i valjanost osnove gospodarenja za gospodarsku jedinicu Špičunak, pa će delnički odjel za uređivanje šuma pristupiti izradi njegove revizije.

Lokve – panorama

Upravitelj delničke Uprave šuma ing. Herman Sušnik ističe da će šumari svojim turističkim projektom u Gorskom kotaru napraviti tzv. turističku zelenu transverzalu koja će uz Lokve obuhvatiti Delnice, motel Lovački dom i izletište Zeleni vir u Skradu. U planu je i stavljanje lovačkih kuća na tržište.

– Tom je kupnjom dobiven prostor od 1,5 ha zemljišta, stambene površine veličine 500 m², a iskoristit ćemo ga tako da napravimo poslovno-ugostiteljski objekt, ističe upravitelj lokvarske šumarije dipl. ing. Damir Delač. Time će Šumarija Lokve, kao prva šumarija u Hrvatskoj, krenuti sa pilot projektom razvoja turističke djelatnosti u šumarstvu. Velike su šanse da u tome uspijemo, jer iskustva sa turističkom ponudom već imamo u objektu u park-šumi Golubinjak. Unatrag godinu dana ondje naplaćujemo za boravak posjetitelja u park-šumi, a formirane su i cijene ostalih ugostiteljskih usluga. Time smo otvorili novo radno mjesto, voditelja-park šume, a možemo reći da se dosad uložena

hrvatsku špilju Lokvarku i niz manjih neuređenih špilja. U blizini Golubinjaka, u šumskom predjelu "Debela Lipa-Velika Rebar", nalazi se rezervat šumske vegetacije. Toliku ljepotu smještenu na tako malom prostoru valja dobro valorizirati i iskoristiti u turističke svrhe.

Bez razumijevanja i potpore menadžmenta Hrvatskih šuma na čelu s

Šumarija Lokve, najmanja šumarija delničke Uprave šuma, sastavljena je od dvije gospodarske jedinice, Oštrac 1600 ha i Špičunak 800 ha. Prosječna drvena zaliha iznosi 380 m³/ha, godišnji prirast iznosi oko 15.000 m³, a etat 13.500 m³

Stablo se mora temeljito pregledati

Razgovorom do usuglašavanja

Lokve-turističko mjesto

Lokve su malo naselje u Gorskom kotaru, 8 km jugozapadno od Delnica. Nalaze se na lokalnoj prometnici, odvojuju od magistralne ceste Zagreb–Rijeka. Spominju se 1481., a izgradnjom Lujzinske ceste postaju prometno središte koje povezuje unutrašnjost s priobaljem. Poznato su turističko mjesto, a 1906. osnovano je Društvo za uljepšavanje mjesta, pa se ta godina računa kao početak razvoja turizma u mjestu. Izgradnjom Akumulacijskog Lokvarskog jezera postaju središte za vodene sportove – podvodnu orijentaciju, veslačke regate i sl.

Od turističkih manifestacija valja spomenuti Žabarsku noć, koja se održava u travnju. To je prava narodna fešta s natjecanjem u žabljim skokovima, te bogatom ponudom ribljih i žabljih specijaliteta.

U Lokvama je i sjedište Goranske kiparske radionice gdje se tijekom ljeta okupljaju domaći i strani kipari koji izrađuju skulpture od drveta. Skulpture od drveta izložene su u mnogim goranskim mjestima uz škole, ustanove, ili pak u prirodnom okolišu uz jezera, pa su i svojevrsna turistička atrakcija.

Novokupljeni ugostiteljski objekt »Žaba«

Zgrada u kojoj je u iznajmljenim prostorima smještena uprava Šumarije Lokve

– U Šumariji Lokve radi 25 radnika. Postojeći radni kapaciteti omogućuju nam da većinu radova u fazi I. – sječi i fazi II. – vuči obavimo vlastitim kapacitetima, ističe ing. Delač. U sječi, 70 posto radova obavimo vlastitim kapacitetom, a u vuči 50 posto vlastitim kapacitetima, a ostalo uz pomoć obrtnika. Uzgojne radove obavljamo sami.

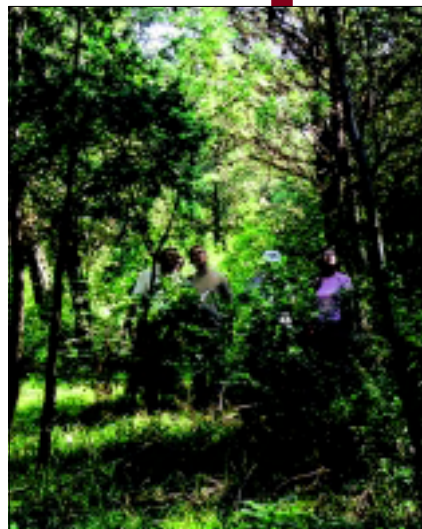
Većih problema u radu nema, osim nedostatka vozila i poslovnog prostora šumarije koja trenutno radi u iznajmljenim prostorima općinske zgrade. No, kako smo u početku i naglasili to je u fazi rješavanja kupnjom »Žabe«.

Šumarija Labin, u bužetskoj Upravi šuma, bila je domaćin seminara za ujednačavanje kriterija pri procjeni oštećenosti krošnji mediteranskih vrsta drveća. Seminaru su prisustvovali rukovoditelji odjela i stručni suradnici za ekologiju iz pet krških uprava, Buzeta, Delnica, Senja, Gospića i Splita, a procjena oštećenosti odvijala se na dvije plohe na kojima je bilo obilježeno po 30 stabala alepskog bora i hrasta crnike.

– Dosadašnja praksa ovakvih konkretnih procjena i razgovora na terenu pokazala se korisnom – ističe voditeljica seminara mr. Jadranka Roša. I zbog novih ljudi koji se pojavljuju, i zbog usuglašavanja mišljenja i procjena, kao i uzroka oboljenja. A cilj je uvijek isti – bolja i točnija procjena oštećenosti krošnje.

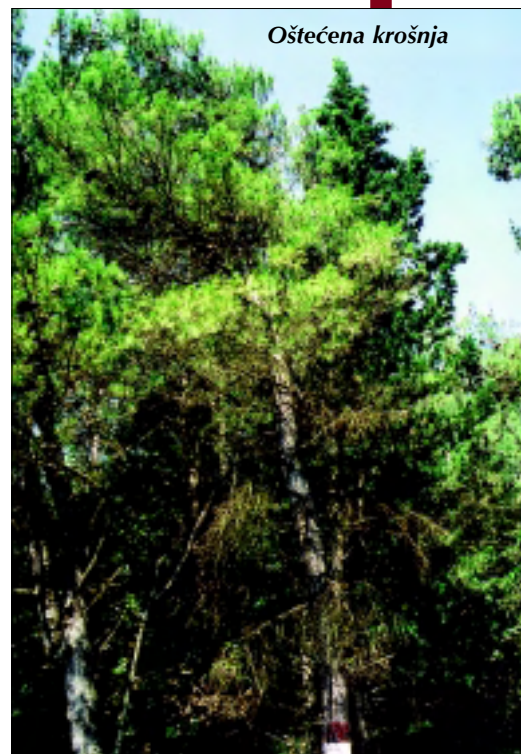
Da su takvi terenski susreti potrebni, pokazalo se i u Labinu. Kod dva-tri stabla odstupanja u procjeni bila su veća od dozvoljenih pa su sudionici seminara kod takvih slučajeva još jednom obrazlagali svoje ocjene i procjene. Bitno je, još jednom je naglašeno, svako stablo temeljito pregledati, po mogućnosti sa svih strana, ili barem s onoliko s koliko je moguće, i s potrebne udaljenosti. (m)

Stablo treba obići sa svih strana

Oštećena krošnja

S prvenstva šumara tenisača

Pobjednica turnira Jelica Jurendić sa suparnicima

Prvak u konkurenciji do 40 godina Domagoj Magdić sa suparnicima

Drugoplasirani Mladen Stipetić i prvoplasirani Stjepan Nikolić s direktorom turnira Zdenkom Rečićem

Tri prva mjesta Vinkovcima

U kategoriji dama, prva je dipl. ing. Jelica Jurendić, kod igrača starijih od 40 godina, najuvjerljiviji je bio dipl. ing. Stjepan Nikolić, a turnir gostiju pripao je Ivici Nikoliću, svi iz vinkovačke Uprave. Prvo mjesto u konkurenciji do 40 godina osvojio je dipl. ing. Domagoj Magdić iz UŠP Ogulin.

Piše: Zvonko Peičević

Foto: Z. Peičević

Po tropskoj vrućini od preko + 37 °C u Vinkovcima je od 21. do 23. lipnja na terenima Teniskog kluba Vinkovci održano 3. državno prvenstvo tenisača inženjera šumarstva i drvne industrije. Nastupilo je ukupno 68 natjecatelja, a osim iz Hrvatske, nastupili su tenisači iz Češke i Mađarske, a među njima i 4 dame te 16 gostiju turnira. Igralo se po švicarskom sustavu, pet kola bez ispadanja.

Sudionike i nazočne goste pozdravio je direktor turnira Zdenko Rečić, predsjednik TK Vinkovci, u ime direktora Hrvatskih šuma Krešimir Štimac, a u ime voditelja UŠP Vinkovci Ilija Gregorović. Službeno 3. državno prvenstvo otvorio je dr. Mladen Karlič, gradonačelnik Vinkovaca poželjevši

natjecateljima ugodan boravak u Vinkovcima i dobre sportske rezultate. Za što bolje cjelovečernje raspoloženje sudionika pobrinuo se tamburaški ansambl KUD "Šumari" sa solistima Ivicom Grčićem, Ivanom Mekovićem, Danijelom Kopčalić i Marijanom Matošević.

Rezultati

Na turniru dama, s dvije je pobjede najuspješnija bila Jelica Jurendić iz vinkovačke uprave, a drugo mjesto, s jednom pobjedom, pripalo je Ljerki Dujmić, također iz vinkovačke uprave, dok mađarska tenisačica Edit Hegedus nije zabilježila niti jednu pobjedu. Međutim, najviše pobjeda – tri, kao i na prošla dva prvenstva (4 pobjede), ostvarila je Draga Delić iz splitske Uprave, no ne može biti službena prvakinja jer nije šumarka.

U kategoriji do 40 godina, među 30 sudionika najbolji je bio mladi 26-

Hrvatske šume pomogle ribolovce

Stjepan Nikolić – najbolji i prošle i ove godine

Ivica Nikolić – najbolji-igrač turnira gostiju

Hrvatska pastrvaška reprezentacija osvojila je četvrto mjesto na Svjetskom kupu u Clautu

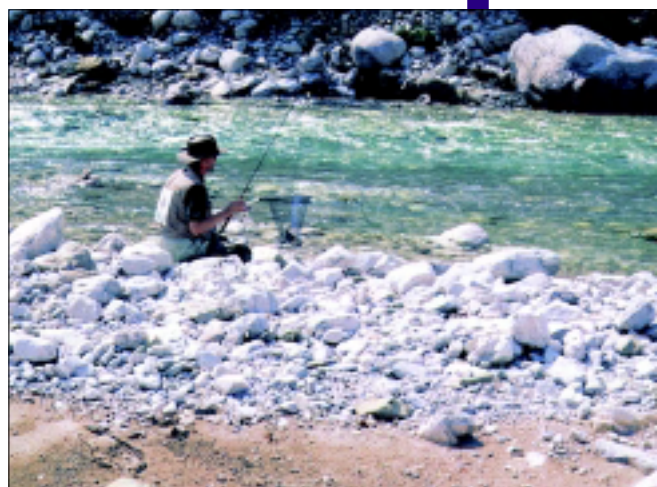
Piše:
Siniša
Slavinić

Foto:
S.
Slavinić

Na rijeci Cellini, u gradiću Clautu, na 910 m nadmorske visine u talijanskim dolomitima održan je Svjetski kup u ribolovu pastrva blinkerom. Lovilo se isključivo leptir varalicama, odnosno meppsom. Nastupilo je 12 reprezentacija, a među njima i hrvatski predstavnici. Boje Hrvatske branili su vrlo uspješno Igor Zdenjak iz Zagreba, Siniša Slavinić iz Bjelovara, te Slavko Mesiter i Zlatko Cmrk iz Novog Marofa. Hrvatskoj vrsti brončana medalja pobjegla je za samo četiri boda razlike. No, u pojedinačnom poretku s dvije sektorske pobjede drugo mjesto osvojio je naš Igor Zdenjak. Odličan je bio i Siniša Slavinić s jednim prvim i jednim trećim sektorskim mjestom, te osvojenim petim mjestom na svijetu. Slavko Mesiter s 5. i 11. mjestom u konačnici je osvojio 32. mjesto, a Zlatko Cmrk 37. (11+9). Pobjednici kupa su Talijani s 19,5 bodova i ukupno ulovljenih 77 pastrva, drugi su Poljaci s 32 boda i 50 pastrva, treći Česi s 38,5 bodova i 48 pastrva, te Hrvati s 42,5 boda i 50 ulovljenih pastrva.

Pojedinačno s dvije sektorske pobjede, ali i 24 ulovljene ribe prvo mjesto osvojio je Talijan Marconi Giovanni. Naš Igor Zdenjak bio je drugi s također dvije pobjede, ali s manje ulovljenih pastrva (22). Treći je bio Talijan Luca Giroldo s 3 boda (1,5 + 1,5) i 25 ulovljenih riba. Zanimljiv je podatak da je Slavinić imao treći ulov po broju komada (23 ulovljene pastrve).

Ribolov pastrva varalicom, odnosno samo leptirom, vrlo je atraktivna dis-

Igor Zdenjak tijekom natjecanja

ciplina. Svaki sektor na rijeci podijeljen je u 24 boksa unutar kojeg može loviti samo jedan ribolovac. Kretanje duž sektora, od boksa do boksa (praznog) dozvoljeno je, pa je ova disciplina, u stvari, vrlo naporan sport, koja osim dobre kondicije, od ribolovca traži preciznu ruku i oštro oko. Uz svakog ribolovca sektorom kruži i startni sudac koji bilježi sve ulove i evidentira ih, a ribolovac je potom dužan ribu što pažljivije skinuti s udice varalice (koje moraju biti bez kontrakuka) i pustiti natrag u vodu.

Zahvaljujući Hrvatskim šumama i direktoru Željku Ledinskom, hrvatska pastrvaška vrsta bila je obučena u iste košulje i kravate.

godišnji Domagoj Magdić iz šumske uprave Ogulin koji je najjednostavnije rečeno svoje suparnike deklasirao i zabilježio 5 uvjerljivih pobjeda. Nakon 3 pobjede u nizu, u polufinalu je pobijedio prošlogodišnjeg pobjednika mr. Andriju Vukadina iz Zavoda za zaštitu bilja, a u finalu Požežanina Ninu Abramovića sa 2:0 (6:3, 6:2).

U konkurenciji igrača preko 40 godina, gdje je nastupilo 18 igrača, prvak je kao i prošle godine Stjepan Nikolić iz vinkovačke Uprave koji je zabilježio 4 pobjede. U finalu je pobijedio sa 2:0 (6:2, 6:4) češkog tenisača Ladislava Zatloukala.

Na turniru gostiju-prijatelja, sa 4 pobjede prvo je mjesto osvojio Ivica Nikolić šumarski tehničar iz vinkovačke Uprave koji je u finalu pobijedio Damira Pešu sa 10:8.

Na kraju prvenstva u poznatom vinkovačkom izletištu PIK-ov stan direktor turnira Zdenko Rečić i gradonačelnik Vinkovaca dr. Mladen Karličić uručili su nagrade najboljima.

50 GODINA ŠUMARIJE VRBOVEC

Izazov je i motiv biti među najboljima

Svi na okupu – radnici Šumarije Vrbovec

Sa svečane priredbe

Literarno večer u šumi Novakuši

Piše: Miroslav Mrkobrad

Foto: M. Mrkobrad

Vrbovečka Šumarija danas je dama u pedesetim godinama, sva u punini svoje ljepote, dama i mati koja nas mazi i drži u svojem krilu i prema kojoj se ponekad odnosimo kao prema maćehi, a ona nam oprašta naše pogreške...

Tako je dipl. ing. Đuka Kauzlarić, poetski i zaljubljen, na svečanoj priredbi povodom 50. obljetnice Šumarije Vrbovec opisao Šumariju i izrekao zahvalnost svim prethodnicima koji su "svojim i najmanjim radom pridonijeli da ona bude prepoznata kako u stručnom tako i svakom drugom pogledu". Poželio je njoj i njenim šumama ono što je svakom šumaru najvažnije, "mnogo redovitih uroda žira, manje sušenja i što prirodnije i zdravije šume za buduće generacije". Spomenuo je današnji upravitelj Kauzlarić i sve svoje prethodnike, od Vladimira Žegareca, Vlade Lončarića, Pavla Vojta do mr. Zdravka Mtala i Tomislava Starčevića, koji su ustrojili Šumariju i dali svoj obol onome što je danas.

Osnovana spajanjem državnih šuma bivše Šumarije Draganec i Imovinskih šuma Šumarije Sv. Ivan Žabno, vrbovečka Šumarija danas gospodari s 8.175 ha šuma. Ostvaruje godišnji etat od oko 40.000 m³, godišnje vrši njegu pomlatka na 125 ha. No, jednako je važno, istaknuo je ing. Kauzlarić, što je na ovom području Specijalni zoološko-ornitološki rezervat Varok lug, te više posebnih rezervata prirode, pet trajnih ploha međunarodnog projekta Čovjek i biosfera, što su Vrbovec svih ovih godina posjećivale skupine šumara sa svih kontinenata i "divile se ljepoti šuma i klanjali hrastu lužnjaku", a Šumarija je dva puta bila domaćin stručnim ekskurzijama Kongresa IUFRO, što su studenti ovdje redoviti na terenskoj nastavi.

U Šumariji su danas zaposlena 72 radika, a od osnutka do danas tu je radilo preko 250 ljudi, što znači da je Šumarija hranila preko 250 obitelji.

Pridružujući se čestitkama slavljeniku, prof. dr. Slavko Matić prisjetio se stare uzrečice: "Kad vidim kakve su

50 GODINA

50 godina osnutka i rada vrbovečka je Šumarija obilježila postavljanjem izložbe o povijesti šumarstva u Vrbovcu, u Narodnoj knjižnici, te prekrasnom literarnom večeri u šumi Novakuša. Drugog dana, 28. lipnja, nakon prijema u Šumariji, održana je svečana priredba te domjenak u lugarnici Fuka u povodu 50-godišnjeg jubileja.

vam šume, reći ću vam kakvi ste ljudi. A ovo su kvalitetne i kvalitetno pomlađene šume u kojima dominira lužnjak, zaštitni znak hrvatskoga šumarstva. One su rezultat smišljenoga rada ovdašnjih šumara u ne tako dugoj povijesti Šumarije, kada se zna da se u Hrvatskoj sustavno gospodari šumama već 237 godina".

Zadovoljstvo je biti među najboljima, a da bi se to postiglo, mora postojati izazov, motiv, podsjetio je još jedan vrbovečki šumar, dipl. ing. Tomislav Starčević. Za taj iskorak potrebna je ljubav, odricanje, potreban je red, rad i disciplina čega u vrbovečkoj Šumariji nikad nije nedostajalo. Šumarstvo nije djelatnost u kojoj su promjene revolucionarne, no brojne reorganizacije, pa i skoro restrukturiranje uvijek su izazov, rekao je pozdravljajući goste zamjenik direktora Ivan Hodić. No u svim tim promjenama cilj je isti, očuvati potrajnost gospodarenja. Putokaz u takvim situacijama mogu biti šumari i šumarije koje kao vrbovečka ovako uspješno rade.

Sudionicima proslave obratili su se i prof. Paula Durbešić te zaljubljenik u šumu prof. Anton Šramek iz Sv. Ivana Žabna, a cjelokupnom svečanom ugođaju pridonijeli su vrbovečki KUD "Petar Zrinjski" sa svojim tamburaškim orkestrom i muškim oktetom. (m)

Prskanje u Upravi šuma Podružnica Vinkovci obavljeno je sa 12 traktora

RADOVI NA SUZBIJANJU PEPELNICE U UPRAVI ŠUMA PODRUŽNICA VINKOVCI

Zaštita podmlatka na oko 850 hektara

U Upravi šuma Vinkovci zaštita hrastovog podmlatka obavljena je na oko 850 hektara. Tretirane su u pravilu jednogodišnje biljke jer one su najugroženije

Ove su godine na šumskim površinama Uprave šuma Vinkovci obavljeni radovi na suzbijanju pepelnice, na čak 850 hektara, u deset od dvanaest šumarija. Stručni suradnik za zaštitu šuma dipl. ing. Perica Beuk kaže:

– Zaštitu smo obavili prskanjem, s dvanaest traktora. U našoj Upravi tako radimo već unazad deset godina i sprječavamo razvoj bolesti. Gotovo uvijek tretiramo mlade jednogodišnje biljke jer su one najugroženije, a prskanje obavljamo kad padne rosa po suhom vremenu, da bi učinak bio što bolji. Kad se jednogodišnji podmladak ne bi zaštitio, propao bi i nastale bi velike štete, jer u svaku sastojinu uloženo je mnogo truda i novca. Zaštitom od pepelnice osigurana je i postojanost gospodarenja šumama jer se mlade sastojine razvijaju bez stresa pepelnice, te osiguravaju daljnji radovi na njejoj obnovi.

Piše: Zvonko Peičević

Foto: Z. Peičević

Najpovoljnije vrijeme za napad pepelnice na podmladak je od polovice svibnja do polovice srpnja. Ove su godine bili posebno pogodni uvjeti za razvoj bolesti zbog česte izmjene vlažnih i toplih dana. Optimalni uvjeti za razvoj pepelnice su temperatura od 26 do 28 stupnjeva Celzijusa i velika vlažnost.

Prskanje se obavlja traktorom i nošenom traktorskom prskalicom (atomizerom), radnog zahvata do dvanaest metara, a za normalan rad moraju biti osigurani optimalni uvjeti. U većoj sastojini prskanje se obavlja s tri traktora i tri profesionalna vozača uz prisutnost pomoćnih radnika. Tu su i jedna ili dvije cisterne u koje može stati oko 5.000 litara vode.

Napad pepelnice, bijele pjege na listu mlade biljke

– Šumske površine zagađene pepelnicom prskaju se fungicidom, a na jedan hektar trošimo 0,5 litara rubigana i oko 400–450 litara vode ili jedan rezervoar atomizera na jedan hektar. Bude li potrebno neke će se površine tretirati i dva puta, kako bi bili sigurni da je akcija uspješna – istaknuo je ing. Beuk.

PREDSTAVLJENE NOVE KNJIGE

S prezentacije novih knjiga u Hrvatskom šumarskom društvu

Divlje sjeme

Divlje sjeme je knjiga motivski određena prirodom, knjiga koja govori o divljini i čovjeku koji se određuje u i napram te divljine. Ona je i mali, skromni spomenik šumi, a ovo je treća knjiga kojom Krmpotić pokušava zahvaliti šumi što 300 godina hrani njegovu obitelj i – dušu. O šumi danas malo tko i piše pa ove 32 priče, nastale na različitim mjestima i s različitim povodom, slikaju šumu i događanja oko nje. Tako je kritičarka i publicistkinja Marica Štokić iz Senja predstavila novu knjigu šumara i književnika Milana Krmpotića (1945.), u svečarskom okruženju i raspoloženju obilježavanja Dana hrvatskog šumarstva, u prostorijama Hrvatskog šumarskog društva. Dobrom ugođaju pridonijela je i složna umjetnička ekipa iz Senja, Vice Ivančević, koji je govorio o šumaru i književniku Krmpotiću, Marica Štokić i Stanka Hameršmit koja je čitala ulomke iz knjige te klapa Bribir koja je svojim pjevanjem i odabirom skladbi upotpunila ovaj (šumarski) književni događaj.

Imenik drveća i grmlja

I druga predstavljena knjiga, Imenik drveća i grmlja, prof. dr. Želimira Borzana zaslužila je punu pažnju.

– Morao se poklopiti trenutak da se pojavi autor koji govori više jezika, i tehnološki trenutak da se takva knjiga može tiskati, kao i to da netko osjeti da je takva knjiga potrebna. Njezina je vrijednost u tome što nije namijenjena samo studentima, šumarima, nego i ostalom pučanstvu. To je djelo koje traži bar 10-ak godina rada i djelo kakvo dosad nismo imali, ustvrdio je predstavljajući rad kolege Borzana – prof. dr. Josu Vukelić.

Knjiga ima 488 stranica, 60 velikih slika u boji, četiri poglavlja. U jednom od njih, Glavnom imeniku, navedeni su rodovi, vrste imena i sinonimi, a sadržava i kazalo imena na latinskom, hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku.

I akademik Dušan Klepac drži da je »ovom knjigom hrvatsko šumarstvo zakoračilo u Europu i svijet, jer to je stručno, znanstveno djelo«.

I Hrvatske šume dale su obol izdavanju ove knjige koja ostaje svima nama, rekao je Željko Ledinski. U vrijeme kada Hrvatska obilježava 237 godina organiziranog bavljenja šumarstvom, hrvatsko šumarstvo može se dičiti novim znanstvenim djelom. (m)

POVODOM PETE GODIŠNJICE SMRTI PROF. DR. ĐURE RAUŠA

Otkrivena Spomen-ploča prof. Raušu

S otkrivanja spomen-ploče na Rabu

Spomen-ploču otkrio je dekan Šumarskog fakulteta, prof.dr. Ivica Grbac, u znak zahvalnosti i trajno sjećanje na utemeljitelja Nastavno-pokusnog šumskog objekta na Rabu

Ne samo zbog osjećaja zahvalnosti i obveze vraćanja dijela duga našem profesoru za sve što je u svome znanstveno-nastavnom i edukativnom radu učinio, za brojne generacije studenata Šumar-

skog fakulteta i šumarskih stručnjaka, već i zbog istinske zahvalnosti za sve ono što nam je naš uvijek dragi profesor Rauš nesebično podario, podizemo danas ovaj spomenik kao trajno obilježje sjećanja na prof. dr. Rauša i njegov doprinos razvoju Šumarskog fakulteta, odgoju mladih šumara i uspjehu cjelokupne hrvatske šumarske struke – istakao je prilikom otkrivanja spomen-obilježja prof. dr. Josu Vukelić. Ovo je samo malen dio toga duga, a ostatak će vraćati naraštaji šumarskih stručnjaka Hrvatske, čitajući njegova djela, učeći po njegovu nauku, citirajući i primjenjujući brojne njegove

spoznaje. Ostatak će vraćati i obični ljudi uživajući i ne znajući tko je za to zaslužan, na mnogim zaštićenim prirodnim objektima diljem Hrvatske, od Vukovara do Raba, koji su istraženi, opisani i vrednovani zahvaljujući ingenioznim idejama profesora Rauša. Znao je u njima prepoznati iskonsku ili vrijednu prirodnu baštinu. Ovo spomen-obilježje podizemo u kalifrontskom carstvu hrasta crnike stoga što je prof. Rauš posebno volio ovaj kraj i vječni šum valova uvale sv. Mare, te kao utemeljitelju ovoga Nastavno-pokusnog šumskog objekta Rab.

Hrastovi na poštanskim markama

Piše: Zvonko Peičević

Foto: Z. Peičević

U organizaciji Hrvatskih pošta – Područne uprave Slavonija i trgovačkog društva Hrvatske šume, Uprave šuma Vinkovci, a u povodu Svjetskog dana zaštite okoliša, u dvorani Matice hrvatske u Vinkovcima predstavljena je serija prigodnih poštanskih maraka "Hrvatska flora" o temi hrastovi. Riječ je o poštanskim markama s motivima hrasta lužnjaka (1,80 kuna), hrasta kitnjaka (2,50 kuna) i hrasta crnike (2,80 kuna). Nova serija poštanskih maraka tiskana je u arcima od 20 maraka, otisnuta višebojnim offset tiskom u čakovačkoj tiskari Zrinski, u nakladi od 300 komada. Autor grafičkog rješenja je Vinko Zečić litograf, grafičar iz Zagreba.

O gospodarskoj povijesnoj vrijednosti hrasta, s obzirom na svoju veliku zastupljenost na evropskom tržištu, te

važnom gospodarskom simbolu Slavonije, tom je prilikom govorio voditelj Uprave Vinkovci Luka Vukovac. Upravitelj Područne uprave Hrvatskih pošta Nikola Bernatović izrazio je nadu da će ovo izdanje hrvatskih markica obogatiti albume poštanskih maraka s ljepotama hrvatske prirodne baštine. Skupu je bio nazočan i Željko Štahan iz Uprave za zaštitu prirode u Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja. Dr. Marijan Grubešić sa Šumarskog fakulteta Zagreb je istaknuo da nije slučajno što su na poštanskim markama hrastovi, i što se promocija održava u srcu Slavonije

Prigodne poštanske marke hrasta

odnosno Vinkovcima, nadaleko poznatom po šumskom bazenu Spačva.

U prigodnom programu sudjelovao je tamburaški ansambl KUD Šumari iz Vinkovaca koji su sa sudionicima skupaj posjetili priznatu sjemensku sastojinu hrasta lužnjaka Lože u Šumariji Otok i lovački objekt Spačva u njedrima šumskog bazena Spačva.

USPOMENE

Zajedno poslije četiri desetljeća

Generacija apsolvenata 1961./62. poslije punih četrdeset godina ponovno se srela na Šumarskom fakultetu

Kako vrijeme prolazi, a da to gotovo i ne primjećujemo, potvrdili su nedavno nekadašnji studenti Šumarskog fakulteta u Zagrebu, koji su se ponovno okupili poslije punih četrdeset godina, kako bi se prisjetili tih davnih, bezbrižnih, uvijek lijepih studentskih dana.

Predvorje nove zgrade Šumarskog fakulteta, bilo je mjesto okupljanja nekadašnjih apsolvenata iz 1961./1962. godine, a ulogu domaćina prihvatio je Hranislav Jakovac, idejni začetnik okupljanja. On je kolegama koji su prvi pristigli, objašnjavao tko je onaj "sijedi" koji upravo dolazi, jer ga neki ne prepoznaju. Nije ni čudno, jer mnogi se od njih nisu niti jednom sreli u ovih četiri desetljeća. Putovi sudbine neke su rastavili svih ovih godina, živeći i radeći daleko od šumarstva i Zagreba, pa čak i Hrvatske. (Z. L.)

Generacija studenata Šumarskog fakulteta 1961/62.

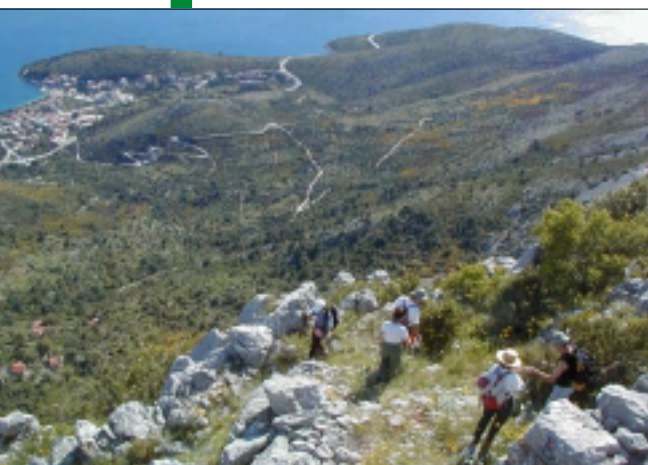
AKTIVNOST PD ŠUMAR – NOVA TURISTIČKA STAZA NA BOKOVU

Drveničke stine

Svi posjetitelji podbiokovskog kraja, a nesumnjivo i naši "ravničarski" Vinkovčani, koji su hotel »Quercus« izgradili upravo u ovom kraju, naprosto moraju biti opčinjeni veličajnošću biokovskog masiva, koji se naizgled nadvija nad mjesto i plažu. Mnogi se pitaju – koliko je to zapravo visoko, može li se uopće gore, može li se uz tu okomitu pregradu?

Piše:
Branko
Meštrić

Foto:
B.
Meštrić

Masiv Biokova uz koji ide turistička staza

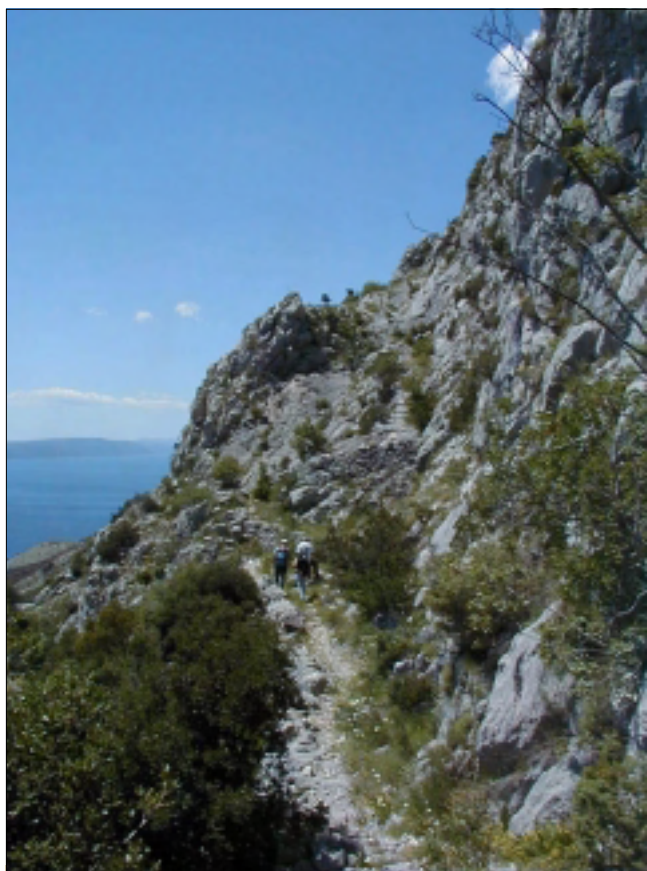
Skoro svako mjesto na dalmatinskoj obali ima od davnina uhodane puteve u svoje zaleđe, kojima su pastiri gonili svoja stada u hladniju i plodniju zagoru, seljaci obrađivali pokoju njivu, a svi skupa razmjenjivali plodove svoga

rada. Takvu stazu ima i Drvenik, ima je odvajkada i prilično je atraktivna. Staza kreće iz starog sela na visini od oko 250 m strmo svladava oko 400 m visine uz atraktivnu i naizgled nesavladivu stijenu, prijevojem dalje nastavlja za Kokorić, odnosno za Vrgorac.

Planinarsko društvo »Šumar« nije propustilo činjenicu postojanja ovog planinskog izazova i šumarskog hotela u njegovu podnožju, pa je počelo uređivati turističku stazu, kao dio popunjavanja turističke ponude hotela »Quercus«. No već prvi uspon, po još zaraštenoj stazi do prijevoja, otvorio je, osim izuzetna pogleda na Drvenik, more i otoke, ideju da se na turističku nastavi planinarska staza do dva vrhunca koji »vise« iznad Drvenika.

Krajem svibnja, predsjednik PD »Šumar« Branko Meštrić je u nazočnosti voditelja UŠP Vinkovci ing. Luke Vukovca, voditelja hotela »Quercus« Filipa Džigumovića obavio promociju planinarsko-turističke staze **Drveničke stine**: u međuvremenu raskršćene, stručno markirane, snimljene GPS-om i kartirane. Dakako, i planinarski proširene, jer sada osim uspona na prijevoju, obilježena su i dva nimalo turistička smjera po samoj ivici visoravni, iznad provalije, na istaknute vrhove – lijevo na Sokolić (tako se zove špica iznad samog hotela na 788 m visine) i desno na Krive Toke (739 m). Velika karta izložena je na recepciji hotela »Quercus« (kopija se može skinuti sa naših internetskih stranica), a PD »Šumar« je odmah na stazu izveo tridesetak članova na njihovom redovitom svibanjskom pohodu.

Upravo u ovom časopisu, kojeg će sigurno pročitati znatan broj budućih gostiju hotela, pozivamo da svakako iskoriste nekoliko sati svog ljetovanja i obidu barem turistički dio staze. Kako bismo izbjegli probleme s lokalnim stanovništvom početak staze smo po-

I sam pogled odozgo je doživljaj

stavili kod izvora i kapelice u starom Selu iznad Drvenika. Gore se može asfaltnom cestom (oko 3 km uzbrdo, autom ili 1 sat pješice). Za otprilike jedan sat laganog penjanja, proći ćete stazom kroz stijene za koje ste mislili da su neprohodne, svladat ćete visine koje su vam se činile nedostižnima, a ponajprije, nauživat ćete se pogleda koji su neopisivi. Sa svakim zavojem otvaraju se novi pogledi na Selo, Drvenik i širu okolicu. Na visini 400–450 m dohvatit ćemo se gornjeg ruba sipara i nekoliko istaknutih vidikovaca, koje ćemo svakako u budućnosti obraditi kao primjere poučne staze, zbog njihova botaničkog bogatstva.

Na prijevoju, na 650 m visine, kraj je turističke staze i neiskusnim posjetiteljima dalje penjanje se ne preporuča. Osim izuzetna pogleda na sve strane, turisti još mogu posjetiti jedinstvenu špilju, dijelom umjetnu koja na kontinentalnoj strani ima ulaz, a na morskoj izlaz na »balcon« visoko iznad provalije. Špilju ćete pronaći pođete li još 80 m obilježenom stazom prema Vrgorcu a potom desno prema rubu zaravni.

Planinar ste, i prije ljetovanja u Drveniku pročitati ste ovaj članak. Prvo, učlanite se u PD »Šumar«! Drugo, stegnite vezice na gojzericama, provjerite imate li dovoljno vode u čituri i slobodno krenite na Sokolić (sat i pol penjanja). I pazite da vas ne uhvati podnevna ljetna vrućina!

u šumarskom miljeu

U Gorskom kotaru

Jezero Bajer u Tuzinama

*Jela raste
i na
kameni!*

**Tri motiva iz Gorskoga kotara »opisuju«
ljepotu ovoga kraja.**

Snimio ih je
dipl. ing.
Damir Delač
iz delničke Uprave šuma

*Pogled na Jelenču s
jezera Lepenice.*

